

Mededelingenblad van de afdeling
Rijnland
van de Nederlandse Genealogische Vereniging

jaargang 25 | nr. 74 | september 2020

ngv

Nederlandse
Genealogische
Vereniging

Ontdek jouw verhaal

De Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV) is een landelijke vereniging met verschillende regionale afdelingen. Voor onze **afdeling RIJNLAND** gelden de postcodes: 2170-2179 (Sassenheim, Lisse), 2200-2259 (Katwijk, Noordwijk, Rijnsburg, Valkenburg, Voorhout, Voorschoten, Wassenaar), 2300-2399 (Leiden, Oegstgeest, Leiderdorp, Warmond, Roelofarendsveen, Zoeterwoude, Hazerswoude), 2400-2439 (Alphen a/d Rijn, Bodegraven, Nieuwkoop), 2442-2489 (Ter Aar, Aarlanderveen, Zwammerdam), 2500-2529 ('s Gravenhage Centrum, Laakkwartier), 2560-2599 ('s Gravenhage Segbroek, Zuiderpark, Scheveningen, Haagse Hout annex Mariahoeve), 2730-2739 (Benthuizen).

Het lidmaatschap van de NGV, waarbij u de gedrukte versie van het blad Gens Nostra ontvangt, is € 45,- per jaar. Het digitale lidmaatschap kent een lagere contributie van € 36,-. Voor meer informatie, aanmelden en wijzigingen doorgeven kunt u uitsluitend terecht bij de landelijke centrale ledenadministratie: op de website <https://www.ngv.nl/> of Ledenadministratie NGV, Postbus 50, 3980 CB, Bunnik.

Meer informatie over onze afdeling vindt u op:

<https://ngv.nl/onze-afdelingen/rijnland/> of gebruik de verkorte versie [RYN.ngv-afdelingen.nl/](https://ryngv.nl/). Naast het lidmaatschap van onze afdeling kan men zich aanmelden voor een lidmaatschap van andere regionale afdeling voor € 11,- per jaar per afdeling. Zie voor aanvullende informatie op de website van de NGV: <https://www.ngv.nl/>

Adres verenigingscentrum: Kosterijland 3-5, 3980 CB Bunnik.

Openingstijden: woensdag op afspraak, elke donderdag en 2^e zaterdag van de maand van 10-16 uur, behalve op feestdagen.

Afdeling Rijnland / jaargang 25 / nr. 74 / september 2020

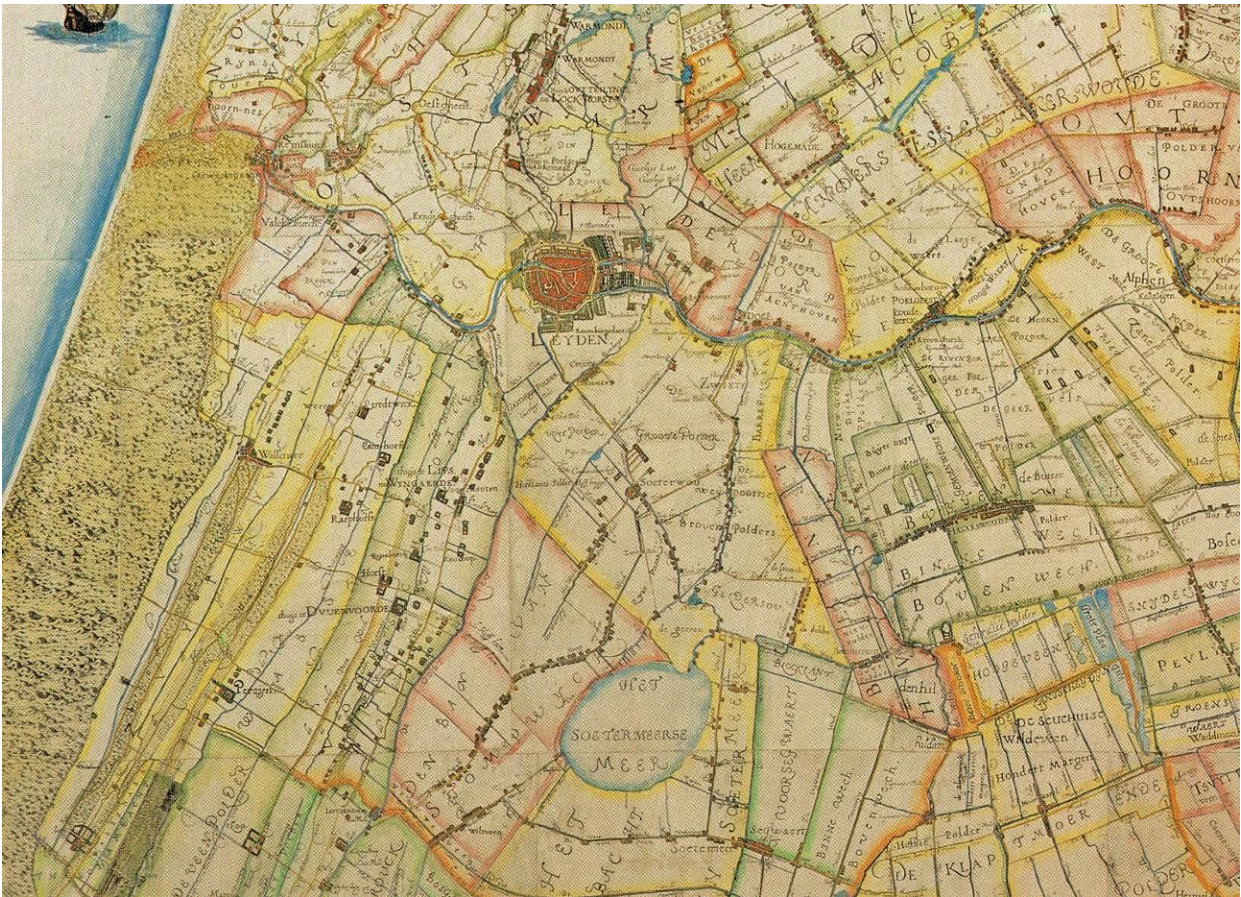
Inhoudsopgave	Pag.
Van de voorzitter: Rijnland	3
Activiteiten afdeling Rijnland	8
- Afdelingsavonden	8
- Voorouderspreekuur	12
- Introductie tot Delpher	13
35-jarig bestaan NGV Rijnland	15
Hoe het vroeger was	18
Agenda ALV 17-11-2020	19
Herinneringen aan Jan Tolboom	21
De schooljaren van Willem Johannes Kret, 1884-1891	24
Epidemie te Katwijk in 1826	30
Van dorpskist tot archief	35
Een bijzondere vondst in de archieven of elders	41
Voorouderspreekuren in de regio	42
Vertrokken naar Atjeh	43
De afstamming van Elisabeth Catharina IJsselsteijn	50
Het gezin op de NGV-Rijnlandfolder	55
Aanvraag 'Staat van dienst'	56
Het testament van Hester van Eijk (1743 – 1816) en het Koningshof in Katwijk a/d Rijn	57
Activiteiten afdeling Delfland	60
Van Leienaar naar Stadjer	61
Werkgroep Genealogie Katwijk	65
Vooraankondiging bronnenboek 26: Rijnsburg	68
Wetenswaardigheden:	70
- Vaste rubrieken Gens Nostra digitaal	70
- Archief Alphen verhuist	70
- Bewegend verleden	70
- Boek: Anthony Hallet	70
- Boek: Heerlijkheden in Zuid-Holland	71
- Wapenboeken van CBG naar KB	71
- Handtekening met 'smiley' uit 1574	72
- Torenmuseum Valkenburg	73
- Nieuwe artikelen op webite Rijnlandse geschiedenis	73
Publicaties van de afdeling	74
Afdelings- en bestuursinformatie	78

Het gebied waar onze afdeling voor de NGV actief is, kent een lange geschiedenis. Nu er een grote **35** op de kaart van Floris Balthasars uit 1615 op de omslag is afgebeeld, wil het bestuur u nog verder in de tijd terug nemen. Ook dat is ons verhaal. In den beginne

In februari zijn we in Leiderdorp door Gerrit Woertman meegenomen naar de mogelijkheden van DNA-onderzoek, op het moment dat geschreven bronnen ons niets meer kunnen vertellen. In het juninummer heeft u daar over kunnen lezen. Omdat er sinds mensenheugenis enorm veel getrokken en vertrokken is, is het onwaarschijnlijk dat een van onze leden een oervader of -moeder in Rijnland had. Sterker nog, ook in de contemporaine geschiedenis is zo veel verhuisd, dat we misschien wel meer Europeaan zijn dan Nederlander of 'Rijnlander'. Leiden afficheert zich als stad van vluchtelingen. In het DNA van de bouwers van Stonehenge is DNA gevonden met overeenkomsten met het DNA van de Nederlandse klokbecercultuur van 2400-1900 voor Christus. Andersom zit er zo veel oud DNA in ons allemaal, dat ik u wil meenemen naar de bewoners van Rijnland voordat er schriftelijke genealogische documenten waren.

Nadat de Noordzee tussen 12000 en 9000 jaar geleden was gevormd, ontstonden er door stroming en zandafzetting in Rijnland verschillende strandwallen¹. Het zag er uit als het waddenlandschap. De oudste strandwal dateert van 5000 tot 4700 jaar geleden. Toen 4000 jaar geleden de lagere vlakte door een jongere strandwal van de zee werd afgesloten, kon daar veen gaan groeien. Op deze zompige en moerasachtige gronden groeiden wilg, els, berk en hazelaar. Er ontstond een gebied waar vee geweid kon worden. De veilige, hoge strandwallen werden benut voor bewoning en ontginning. Op de meest oostelijke strandwal (hierop liggen Rijswijk, Voorburg, Leidschendam en Voorschoten) wonen aan het einde van de steentijd (ongeveer 3000 voor Christus) een aantal boerenfamilies. Er waren bossen met eiken, essen en iepen. Onze polders ontstonden pas na ontginning van het gevormde hoogveen ergens in de 17^e eeuw².

De Kromme Rijn en de Oude Rijn zijn omstreeks 3200 voor Christus gevormd. Een vaste bedding is er niet, waardoor grote delen van het land geregeld onder water staan. Omdat de rivier door de strandwallen in een estuarium tussen Katwijk en Noordwijk in zee stroomt, is de invloed van

eb en vloed landinwaarts een gegeven. In de nieuwe steentijd, bij benadering de periode 3500-2500 voor Christus, komen ook de eerste mensen naar de Duin- en Bollenstreek. Vanwege de mogelijkheden om te jagen en te vissen werden ze door de kust aangetrokken³. Het is de periode dat het jagen en verzamelen in aanraking komt met de opkomst van de landbouw. Op de drogere strandwallen worden jachtkampen ingericht. In de loop van de bronstijd (2000-800 voor Christus) en de ijzertijd (800-19 voor Christus) gaat men volledig over op het boerenbestaan. Baars, snoek en voorn konden in de binnenwateren gevangen worden. Thuis worden schapen, geiten en varkens gehouden. Runderen - die nog lijken op hun wilde soortgenoten - worden op de strandvlaktes geweid en kunnen via 'knuppelwegen' de hoeve bereiken, waar de familie ook zelf in woonde. De bevolking groeit en de zandgrond wordt bewerkt met een zogenaamde scheurploeg. Bomen worden gekapt en akkertjes aangelegd. Dat er in de steentijd al nederzettingen waren – en dus permanente bewoning - blijkt uit vondsten als stenen (hamer)bijlen en vuurstenen sikkels, maar ook uit voorwerpen van botmateriaal. Er zijn restanten van familiehuizen met kleine schuurtjes op de flanken van strandwallen gevonden. Groepen mensen kwamen en gingen ook, waardoor gebruiken en tradities rond bijvoorbeeld het overlijden in elkaar

overgaan – begraven, al dan niet in een enkelgraf, crematie en excarnatie, waarbij het lichaam op een stelling aan de elementen wordt overgelaten. Wat verder weg, in Rockanje, is een skelet van een man onder de constructie van een ijzertijdhuis gevonden. Deskundigen nemen aan dat we hier te maken hebben met een ritueel of zelfs een offer. Er is in de grond van Voorhout een bronsdepot met achttien speren en een beitel gevonden, dat eveneens geïnterpreteerd wordt als een overblijfsel van een ritueel.

Voorals langs de Rijn zijn vroege sporen uit de ijzertijd te vinden. In Valkenburg is veel aardewerk gevonden dat gebruikt werd bij de productie van zout. Zeewater laten de bewoners in aardewerken gootjes verdampen, waarna de opbrengst wordt opgeslagen en verhandeld. In tegenstelling tot het midden en zuiden van Nederland zijn er in Rijnland voor de ijzertijd nauwelijks resten gevonden van het bestaan van een elite. Geen spectaculaire grafmonumenten hier. Een in Noordwijkerhout gevonden bronzen lanspunt van 13 centimeter, kan wijzen op een zekere status van de eigenaar.

Tot 50 voor Christus wonen er Menapiërs in de Rijndelta⁴. Het is een Keltische stam, die ooit aan de andere kant van de Rijn in centraal Europa woonde. Ook in Gallië en Engeland gaan Kelten wonen. Lugh is hun zonnegod, die door de Romeinen in verband met mensenoffers wordt gebracht. Het is aannemelijk dat de bewoners langs de kust van Rijnland een variant van het Keltisch spraken. Ceasar schrijft in zijn *De bello gallico* dat de Keltische druïden weigerden hun religieuze kennis op schrift te stellen, hoewel ze andere aangelegenheden wel noteerden. Kenners leiden hier uit af dat druïden konden lezen en schrijven, zonder dat duidelijk wordt welk alfabet gebruikt is. Het overgrote deel van deze voorvaders kan het schrift niet gebruiken. Voor genealogen is het dan interessant dat de barden onder hen de liederen en verhalen van de gemeenschap kenden. Deze zangers zullen verhaald hebben over voorouders, helden en belangrijke gebeurtenissen. Ook op het eigen erf zullen mensen onder het werk of bij het haardvuur verhalen aan de volgende generatie hebben doorgegeven. Zo ontstonden legenden.

Met de komst van de West-Germaanse Cananefaten tussen 51 en 12 voor Christus wordt de taal in het kustgebied anders, maar Keltische klanken zullen herkenbaar blijven. Deze Germaanse stam ontwikkelt goede relaties met de Romeinse overheersers en levert hen gewaardeerde hulptroepen⁵.

De aanwezigheid van de Romeinen brengt culturele en sociale veranderingen. De naam “Cananefaten” betekent “lookmeesters” en is door de Romeinen gegeven. Dit betekent misschien dat ze op goede landbouwgrond woonden, want look is een verzamelnaam voor prei, knoflook en uien. Voorburg is als nederzetting door Cananefaten gesticht. Toen hun Bataafse burenen in het zuidoosten in 67 na Christus tegen de Romeinen in opstand kwamen, deden de bewoners van Rijnland dapper mee. Tacitus schrijft: *“Een van de Cananefaten was Brino, een botte waaghals van hoge komaf. Zijn vader had zich aan vele vijandelijkheden gewaagd en straffeloos minachting getoond voor de bespottelijke expedities van [de Romeinse Keizer] Caligula naar Britannia. Alleen door de naam van zijn weerspannige familie won de man sympathie. Volgens stamgebruik werd hij op een schild gehesen en op de schouders van de dragers heen en weer geschud, en zo tot leider verkozen.”* Na de Bataafse Opstand was het 200 jaar rustig.

Langs de Rijn gaan de Romeinen versterkte forten bouwen. Het lijkt er sterk op dat keizer Caligula persoonlijk bij deze activiteiten betrokken was. Hij kwam in ieder geval in 40 na Chr. mee naar het noorden en waarschijnlijk ook Rijnland. Op een in Valkenburg gevonden wijnton staat zijn naam expliciet. Voor ons genealogen uit Rijnland staan de hier gevonden wastafeltjes dichterbij: er is een gericht aan een soldaat in cohors III en een ander betreft een brief aan dokter Albanus.

Romeinse wachttoeren Fort bij Vechten. Wikipedia

[Als u bij het transcriberen van oude handschriften eens een hobbeltje tegen komt, verwijs ik u naar de moeilijkheidsgraad bij het ontcijferen van Romeinse schrijftafeltjes. Betreffende website geef ik hier onder].

Na een paar mislukte veldslagen besluit de Romeinse keizer Claudius in 49 na Christus de pogingen te staken meer land ten noorden van de Rijn te veroveren. Hij wijst de Rijn aan als officiële noordgrens van het Romeinse Rijk. Deze rijksgrens wordt de 'Limes' genoemd. Langs de rivier lag een weg, die een aantal Romeinse forten met elkaar verbond. In o.a. Valkenburg ontstaan langs de hoofdweg 'rijtjeshuizen' en 'winkeltjes'. In

datzelfde jaar 49 laat generaal Corbulo een groot kanaal tussen de Rijn en de Maas graven. Niet alleen handelsschepen, maar ook patrouilleboten gaan op deze snelle verbindingroute varen, want Rijnland heeft nogal last van de Chaukische piraten die met hun kano's de kust komen afzakken op zoek naar buit.

Midden in Alphen aan den Rijn zijn de resten van het castellum Albaniana blootgelegd. Het hoofdgebouw ('Principa') en de soldatenbarakken lieten zich weer zien. Vermoedelijk had Albaniana ook een haventje langs de Oude Rijn. Tussen Alphen en Hazerswoude zijn ook bewoningssporen uit de Romeinse tijd aangetroffen. Dit zijn waarschijnlijk de resten van een vicus, een nederzetting van Germaanse bewoners. Vertelden ze onderling verhalen over hun voorouders die rond trokken op zoek naar een gebied om te wonen?

Ten noorden van de Rijn, richting Noord Holland, woonden sinds jaar en dag de Germaanse Friezen. Zij zijn rond het jaar 270 weggetrokken. Latere en andere bewoners van de streek werden ook Friezen genoemd, maar zijn niet per se verwant. Met de komst van de Saksen in de vroege vijfde en zesde eeuw komt er een eind aan de Romeinse tijd in onze streken. Er ontstonden nieuwe invloeden in de Duin- en Bollenstreek. De naam Sassenheim linkt naar deze nieuwkomers. Langzaam beginnen de middeleeuwen te gloren. Aan het eind van de 7^e eeuw begint de kerstening. Er is een oorkonde uit 1063 waaruit afgeleid kan worden dat de kerk van Oegstgeest aan Willibrord is geschonken. Door wie? Misschien door de eigenaar van de grond. En dan zijn we weer op bekend terrein: voer voor genealogen.

Met deze paraplu wil het bestuur van de afdeling Rijnland u veel leesplezier wensen met de verhalen uit latere tijden. Als u door de streek rijdt, zult u misschien sporen uit die vroege geschiedenis herkennen. Wie weet wat toekomstig DNA-onderzoek nog meer aan verwantschappen oplevert. Ook onze hobby blijft zich ook de komende 35 jaar ontwikkelen.

Tot slot: blijf gezond!

Ab Stikkelorum, voorzitter ad-interim

Transcriptie Romeinse schrijftafeltjes: <http://www.romeinse-schrijftafeltjes.nl/romeins-schrijftafeltje-uit-valkenburg-zh>

Voor wie verder wil lezen raad ik aan: <https://dare.uva.nl/search?identificatie=b51a1a58-baeb-41c1-89ce-c7e7b5aedcfb> (Rondom de mondingen van Rijn & Maas: landschap en bewoning tussen de 3e en 9e eeuw in Zuid-Holland, in het bijzonder de Oude Rijnstreek, door M.P.F. Dijkstra)

¹ Ook het gebied van de huidige Noordzee is bewoond geweest. Voor de Zeeuwse kust is een 40.000 jaar oud stukje schedeldak van een Neanderthaler gevonden.

² Hiervoor is gebruik gemaakt van publiektoegankelijke informatie van het Hoogheemraadschap Rijnland, Naturalis en kasteel Duivenvoorde.

³ Jeroen van Zoolingen, het Verleden van de Velden, archeologie van de Duin- en Bollenstreek, Trqutra B.V. , Noordwijkerhout 2017.

⁴ Freek Lugt, Het sissen van de schaduw, negen Oegstgeester legenden, Ginko, Amsterdam 2017.

⁵ Alexander van de Bunt, Wee de overwonnenen, Germanen, Kelten en Romeinen in de Lage landen, Omniboek, 2020.

Activiteiten afdeling Rijnland

Het bestuur van de afdeling Rijnland organiseert verschillende activiteiten. U bent daarbij van harte welkom. Dit geldt ook voor uw burens, vrienden en kennissen die geen lid zijn van onze vereniging.

Afdelingsavonden

Voorafgaand aan elke lezing houden we een **inloopuur** met

- mogelijkheid tot stellen van vragen aan één van de bestuursleden;
- nader in te gaan op vragen of wensen die u heeft ten aanzien van het opzoeken van gegevens of gebruik van genealogische computerprogramma's;
- oud schrift;
- NGV-leden ontmoeten met dezelfde passie;
- boeken en/of tijdschriften brengen voor de leestafel [mits het geschiedenis, genealogie of topografie betreft];
- boeken en/of tijdschriften uitzoeken vanaf de leestafel;

Heeft u specifieke of bijzondere vragen? U kunt deze ook vooraf per e-mail melden bij de secretaris van de afdeling (secretaris-ryn@ngv.nl).

Dan wordt geprobeerd tijdens het inloopuur eventuele informatie van externe deskundigen beschikbaar te hebben.

De bijeenkomsten worden gehouden in de kapelzaal van:

de **Scheppingskerk, Van Poelgeestlaan 2, 2352 TD Leiderdorp.**

De zaal is open vanaf 19.00 uur. De toegang is gratis. Koffie en thee (€1,50) wordt verzorgd door de koster van de kerk.

Het gebouw is goed rolstoeltoegankelijk. De parkeergelegenheid is ruim en gratis. Er zijn goede busverbindingen zowel vanaf station Leiden Centraal als van station Lammenschans. Zie voor tijden: www.9292.nl.

Tijdens de bijeenkomsten houden we uiteraard rekening met de richtlijnen van de RIVM. Mocht een lezing onverhoeds niet door kunnen gaan dan wordt dit bekend gemaakt via de nieuwsbrief.

De Scheppingskerk hanteert het volgende protocol:

- Mensen met **klachten** als neusverkoudheid, keelpijn, hoesten, verhoging of koorts mogen helaas niet naar binnen;
- Bij de entree staat **desinfecterende handgel**. Een ieder dient deze bij binnenkomst te gebruiken;
- **Afstand** tussen de genodigden minstens 1,5 meter;
- Er moet een **presentielijst** worden gemaakt, te overhandigen aan de beheerder.

Garderobe: - **Niet gebruiken!** Jassen e.d. meenemen naar de gehuurde ruimte en op de eigen zitplaats houden.

Looproute: - De aangegeven looproute in acht nemen.

Toiletgebruik: - Tot een minimum beperken, maximaal 1 persoon in de sanitairruimte.

Dinsdag 15 september 2020

Inlooppuur: 19.00 - 20.00 uur

Lezing: 20.00 uur

onderwerp: **Pilgrims (fathers, mothers & children) in Leiden en Amerika**

Spreker: Dhr. Piet de Baar

Vierhonderd jaar geleden vertrok een groep Engelse geloofsvluchtelingen na een verblijf van elf jaar in Leiden naar de wildernis in Noord-Amerika. Hun schip, de beroemde Mayflower, kwam terecht ten zuiden van Boston en daar stichtten ze een kolonie, New Plymouth. Die groep was slechts een klein deel van de totale groep, die in Leiden achterbleef. In volgende schepen, en vooral in 1629 met de Mayflower II, vertrokken nog heel wat

leden van de sekte. Maar behalve degenen die overleden voor ze konden vertrekken, zoals hun predikant John Robinson, waren er ook die er helemaal geen zin in hadden. Het was ook niet niks om de risicovolle reis te ondernemen. Zij trouwden met partners uit de smeltkroes Leiden, waar het aantal 'autochtonen' inmiddels overvleugeld werd door enorme stromen immigranten uit (Frans-)Vlaanderen, Duitse gebieden en Engeland en Schotland. In het begin gingen ze misschien nog naar de officieel erkende Engels Gereformeerde Gemeente (onder ds. Hugh Goodyear), maar later zal het Engels hun vreemd geworden zijn en gingen ze naar de gewone hervormde kerken.

In Amerika betekent het afstammen van een van de personen die aan boord van de Mayflower was en de eerste winter overleefde (wat voor de helft van hen niet gold), de echte Pilgrim Fathers, iets heel speciaals; daar is al heel lang een Society of Mayflower Descendants. Die heeft dan ook veel genealogisch onderzoek verricht; zo blijken diverse presidenten af te stammen van lieden die in Leiden gewoond hebben. In moderne tijden heeft de emancipatie ook aandacht geschonken aan de Pilgrim Mothers, en op die manier hebben de in Leiden achtergebleven (kinderen van) leden van de groep de geuzennaam Pilgrim Children gekregen.

Hoewel er geen precieze naamlijsten zijn, is wel bekend dat het er heel wat zijn, en bij afstamming in zowel mannelijke als vrouwelijke lijn neemt het aantal heel snel toe. Daarom zijn er nu heel veel Leidenaren en andere Nederlanders die kunnen bogen op een afstamming van een van de Pilgrim Fathers. Er is best al wel veel onderzoek gedaan naar die afstammelingen, zeker in de familie Koet, maar onderzoek is wel erg lastig als nakomelingen namen voeren als Smit, De Kler, Krook en dat soort 'gewone' Hollandse of althans Hollands klinkende namen. In de lezing zal ingegaan worden op het onderzoek dat al verricht is en wat er op dat gebied nog mogelijk is. Daarbij zal de nadruk liggen op Leiden en veel minder op Amerika.

Vereeniging
„OUD-LEIDEN“

LEZING
van **Prof. Dr. A. EEKHOF**,

op Donderdag 18 Maart
1920, des avonds te 8 ure
in het **Nutsgebouw,**
Steenschuur

Onderwerp:
**„De pilgrimfathers
te Leiden“**
met **Lichtbeelden**

naar aanleiding der a.s.
pilgrimfathersherdenking

Vrije toegang voor belang-
stellenden. 3155

Leidsch Dagblad 16-3-1920

Dinsdag 20 oktober 2020 (Let op; datum is **gewijzigd** van 13 naar 20)

Inloopuur: 19.00 - 20.00 uur

Lezing: 20.00 uur

Onderwerp: **Grasduinen in het Hof van Holland**

Spreker: Dhr. Hans Endhoven

*Deze avond staat in het teken van het 35-jarig bestaan van NGV-Rijnland. Mede door de 1,5 meter maatregel hebben wij dan meer ruimte nodig. Wij zijn blij te melden dat we voor deze avond de zeer ruime **kerkzaal** tot onze beschikking hebben.*

Toen Hans in 1985 zijn familieboek publiceerde was het Hof van Holland voor hem als genealogische bron nog volslagen onbekend. Die lacune is in deze eeuw wel aardig opgevuld. Van de handelingen van “het Hof”, het hoogste rechtscollege van Holland, Zeeland en West-Friesland, opgericht door Philips de Goede, is over de periode 1428-1811 een zeer omvangrijk archief bewaard gebleven van ruim 5000 registers en andere stukken. Je zou dus mogen verwachten dat historici en genealogen zich als een grote school dolfijnen dagelijks daarin rondwentelt. Niets is echter minder waar. Slechts enkelen wagen zich in deze diepe oceaan. Watervrees door de omvang of onbekendheid met de inhoud?

In de lezing wordt aandacht besteed aan de locatie van het Hof op het Binnenhof in Den Haag en de ambtenaren, die de organisatie eeuwenlang als een geolied bestuurlijk apparaat lieten functioneren. Een korte uiteenzetting van de standaardprocedure bij de rechtsgang helpt om de relatie met de verschillende archiefreeksen zoals eisen, dingboeken, sententies, preferenties e.d. te verduidelijken. Waar valt wat te halen voor de grasduinende genealoog?

Het is van belang zich te realiseren dat het Hof er vooral was voor de adel, de welgeborenen en de stedelijke elite. Door schamele lieden aangespannen zaken komen naar verhouding weinig voor, niet in het minst door de kosten van vaak langdurige procedures. Twee “pareltjes” van vondsten worden uitgelicht. Het eerste betreft de dramatische rol van de Rijnlandse edelman Jan van Alphen in de strijd tussen Holland en Utrecht aan het eind van de vijftiende eeuw. In het tweede voorbeeld komt Adriaan Dirksz (van Leeuwen), de belangrijkste koopman van Leiden, samen met zijn familie in aanvaring met het Leidse stadsbestuur en de adellijke schout Dirk van der Does.

Dinsdag 17 november 2020

Inloopuur: 19.00 – 20.00 uur

Lezing: 20.00 uur

Onderwerp: **Raadsels rond de stamboom van de familie Pietersen**

Spreeker: Dhr. Hans Roelofs

Vergadering: 21.30 uur Algemene ledenvergadering

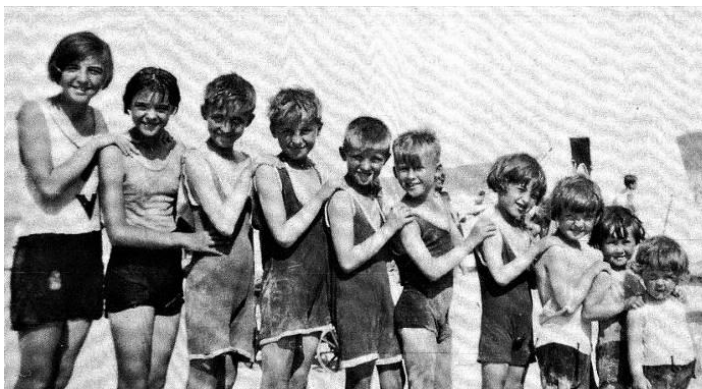

Foto: Hans Roelofs: Tien kinderen Pietersen

Mijn genealogisch onderzoek begon in 2008, het jaar dat mijn moeder overleed. Op mijn vader na konden slechts enkele familieleden van moederskant mij enigszins antwoord geven op de vragen die ik stelde over mijn en haar voorouders.

Er bestonden diverse verhalen, maar of die op waarheid berustten werd door een aantal familieleden ernstig betwijfeld. Men sprak van geruchten, onwaarheden en zelfs van verzonden verhalen. Nadat ik eerst de nodige informatie had verzameld, ging ik op zoek naar de eventuele waarheid achter de geruchten, in de hoop een aantal raadsels betreffende mijn afkomst op te lossen. Ik heb vele familieleden gesproken, maar ook burenen van mijn familie en zelfs hun kinderen als de ouders al overleden waren. Daar houd je zelfs leuke contacten aan over.

Het onderzoek bracht me niet alleen op diverse plaatsen in Nederland, maar ook in België, Duitsland en Denemarken. De provinciale archieven van Noord-Holland, Zuid-Holland, Zeeland, Gelderland en Drenthe met de archieven van Rotterdam, Zierikzee, Amsterdam, Assen, Hasselt werden bezocht, evenals het Nationaal Archief in Den Haag en het Marine museum in Den Helder. Ook heb ik contact opgenomen met de 'Internationaler Suchdienst' in Berlijn en het Rijksarchief van de Russische Federatie in Moskou.

Voorouderspreekuur

Op onze voorouderspreekuren is iedereen van harte welkom met vragen, zowel leden als niet-leden. Deze spreekuren vinden plaats in de openbare bibliotheek te Leiden. Daar is voldoende ruimte om de nodige afstand te kunnen waarborgen. Toch maken we hier een voorbehoud, bv. als de

bibliotheek wegens het coronavirus moet sluiten. Daarom, mocht er twijfel zijn, neem dan even contact op met onze secretaris Rob van der Hulst secretaris-ryn@ngv.nl

Wilt u beginnen met onderzoek naar uw voorouders en weet u niet hoe dat moet? Bent u vastgelopen met uw onderzoek of tijdens het onderzoek zijn verschillende vragen ontstaan? U bent van harte welkom op het voorouderspreekuur. U treft daar dan enkele bestuursleden, die met u zullen meedenken en zoeken naar mogelijkheden en oplossingen. Wij helpen u graag met uw vragen over stamboomonderzoek en familiegeschiedenis.

Het voorouderspreekuur najaar 2020 wordt gehouden op:

Data: **zaterdagen 12 september, 17 oktober, 14 november 2020**

Tijd: 10.30 uur tot 12.30 uur

Waar: Het Historisch Informatie Punt (HIP)

Locatie: Openbare bibliotheek; BplusC genoemd

Adres: Nieuwstraat 4, 2312 KB te Leiden, nabij de Hooglandse kerk

Introductie tot Delpher

Datum: 5 november*

Tijdstip: 14:00 – 16:30 uur

Spreker: Maaïke Napolitano

Adres: Koninklijke Bibliotheek

Willem Alexanderplantsoen 5, 2595 BE Den Haag

Wat is Delpher nu eigenlijk en waarom zou Delpher interessant zijn voor ons?

In Delpher vindt u meer dan 100 miljoen gedigitaliseerde pagina's uit Nederlandse boeken, kranten en tijdschriften die u allemaal woord voor woord kunt doorzoeken. Zo kunt u bijvoorbeeld heel gemakkelijk uw eigen familienaam terugzoeken in een oude krant, een boek over de geschiedenis van uw stad of de mode van de jaren '40 in een oude

Margriet bekijken.

In deze lezing krijgt u een kijkje achter de schermen van Delpher en wordt er uitgelegd waarvoor en hoe u de dienst het beste kunt gebruiken. Ook is het een uitstekend moment om al uw vragen te stellen en meer te leren over het zoeken in Delpher.

Na de lezing is er de mogelijkheid om een kijkje te nemen achter de schermen van de Koninklijke Bibliotheek (KB). Tijdens de rondleiding gaan er deuren open die normaal voor bezoekers gesloten blijven. U kunt dan met eigen ogen zien waar al die miljoenen boeken, kranten en tijdschriften worden bewaard. De rondleiding brengt u langs de leeszaal, de microfilmruimte, de leeszaal Bijzondere Collecties, de magazijnen en de Expositie Topstukken.

Maaïke Napolitano werkt als dienstcoördinator van Delpher bij de KB, de nationale bibliotheek van Nederland. Zij is verantwoordelijk voor alles wat met de dienst Delpher te maken heeft: van de ontwikkeling van de software tot aan de marketing ervan.

Aanmelden

Wilt u zich aanmelden voor deze excursie neem dan contact op met Rob van der Hulst secretaris-ryn@ngv.nl).

* Bij het opstellen van dit bericht is de KB nog gesloten vanwege de coronacrisis. We moeten dus een voorbehoud maken m.b.t. deze situatie, maar hopen natuurlijk dat we tegen die tijd weer gewoon lezingen en rondleidingen kunnen volgen.

35 jaar NGV Rijnland

Met dank aan alle auteurs die door hun bijdrage deze jubileumuitgave mogelijk maakten.

Frans Angevaere, Piet de Baar, Ton van Deijk, Jan van Egmond, Cees Jan van den Hoek, Peter Imthorn, Jan Leeuwenhoek, Maryke Snels, Bram Plantinga, Ank Poland, Jan Sneijders, Ab Stikkelorum, Dik Vermeulen, Lizette Wassenaar en Henk Werk.

We leren van elkaar en horen en lezen graag over elkaars ervaringen.

Bent u de volgende die iets aanlevert voor dit blad?

35-jarig bestaan NGV Rijnland

Door: Jan van Egmond

Aan mij is gevraagd in het kader van het 35-jarig bestaan van de afdeling een memorabel stukje te schrijven over de beginjaren van de afdeling. Wel nu; aan het eind van de zeventiger jaren hadden de heren Schelhaas en Delforterie, die toen nog met hun initialen werden aangeduid, het plan om een afdeling Rijnland af te splitsen van de toenmalige afdeling Den Haag-Leiden met alleen bijeenkomsten in Den Haag. Schelhaas was toen nog directeur van het Centraal Bureau voor Genealogie (CBG) met een aanstelling op zak om gemeentearchivaris van Leiden te worden en Delforterie was adjunct-directeur van het CBG en tevens lid van het bestuur van de NGV-afdeling Den Haag-Leiden. Aan mij (Jan van Egmond) is toen door beide heren gevraagd om penningmeester te worden van die afdeling Den Haag-Leiden. Dat leek handig omdat dan de nieuw gevormde afdeling in ieder geval al twee ingewerkte bestuursleden zou hebben.

Ik kende overigens Cor Delforterie al lang daarvoor. We kwamen elkaar midden zestiger jaren regelmatig tegen in het toenmalige gemeente-archief; hij als de “de echte genealoog” en ik als een “leerlingetje” maar wel beiden met dezelfde interesse. Hij had al een nagenoeg complete kwartierstaat van zijn kinderen opgesteld en ik stond nog maar aan het begin van de mijne. Spoedig bleek wel dat ik in mijn kwartierstaat een niet onaanzienlijk deel gemeen had met de door hem opgestelde kwartierstaat. Ik zou het niet meer precies weten maar ik geloof dat mijn overgrootmoeder en de grootmoeder van de vrouw van Cor, zussen waren. Ik mag wel zeggen dat Cor de aanjager is geweest van mijn hobby voor genealogie, iets waarvoor ik hem nog altijd dankbaar ben.

Onze huidige afdeling heeft ontzettend veel te danken aan Cor Delforterie die helaas op 25 februari 2019 is overleden. Hij was een bevlogen genealoog met als specialisatie toch wel kennis van het gebied wat toendertijd als Waals-Vlaanderen (Lille en omgeving) werd aangeduid en waarvan vele inwoners eind 16^e eeuw zijn gevlucht wegens godsdiensttwisten, maar ook vanwege economische malaise, naar de Nederlanden en in het bijzonder naar Leiden. Hij was lid van diverse genealogische verenigingen in dat “Waals-Vlaanderen” en publiceerde dan ook in de bladen van die verenigingen over personen uit dat gebied die naar Leiden waren vertrokken en hier trouwden of anderszins in de

Leidse archivalia voorkwamen. Mede door zijn connecties kon onze afdeling op 2 december 1989 een excursie ondernemen naar Tourcoing, en op zondag 2 juni 1991 een excursie naar het centrum van de Vlaamse Vereniging van Familiekunde in Merksem bij Antwerpen en een dependance van die vereniging in Oostende waar een rijke hoeveelheid genealogische bronnen in een café-achtige sfeer in te zien waren en wat anders in te nemen was. Voor ons heel merkwaardig dat in België dergelijke instellingen gewoon op zondag open waren en dat niet alleen voor ons.

Delforterie was ook de animator van “de genealogische bijdragen”. Aanvankelijk een periodiekje dat je alleen op de afdelingsavonden kon kopen. Hij en Piet de Baar waren de redacteuren en hoewel het de bedoeling was dat alle leden bijdragen konden inzenden bleek in de praktijk dat een groot aantal artikelen toch van de hand van Cor en Piet waren. Die genealogische bijdragen leken in zekere zin wel een voortzetting van RIJNLAND, het tijdschrift voor Sociale Genealogie en Streekgeschiedenis voor Leiden en Omstreken (verschenen tussen 1963 en 1978), waarvan Cor mederedacteur was.

In het begin vonden de bestuurs- en redactievergaderingen plaats in wat toen nog als het gemeentearchief werd aangeduid. Later vonden die vergaderingen bij toerbeurt plaats bij één van de bestuurs/redactieleden thuis, meestal in de huiskamer. Bij Cor echter ook meerdere malen op “zijn kamer”. Daar waande je je in een complete genealogische bibliotheek van boeken, publicaties, genealogische (ingebonden) tijdschriften. Geen plekje aan de wanden was onbezet.

Niet alle activiteiten door de afdeling ondernomen waren een succes. Met name denk ik dan aan de viering van het 10-jarig bestaan van de afdeling in 1995. Het plan was om dat feestelijk te vieren met een tamelijk grote manifestatie. Hierbij moet je denken aan lezingen, lunches, met de bus naar één of meer interessante historische bezienswaardigheden in de buurt en het aanbieden van de eerste twee bewerkte genealogische bronnen van dorpen in Rijnland, te weten: Voorschoten en Oegstgeest (voor beiden de gereformeerde trouwboeken). Gedacht werd aan een bezoekersaantal van een paar honderd, maar helaas bleken het er niet meer te zijn dan enkele tientallen. Gehuurde bussen konden afgezegd worden, aantal lezingen verminderd, lunches afgezegd en veel te weinig bronnenboeken verkocht.

In het derde kwart van de 20^e eeuw was het “mode” om kwartierstaten uit te geven. Elke genealogische vereniging of afdeling daarvan gaf wel kwartierstatenboeken uit. Zo ook onze afdeling. Aan onze afdelingsleden werd de mogelijkheid geboden de door hen uitgewerkte kwartieren volgens bepaalde redactionele regels te laten opnemen in een door onze afdeling uit te geven kwartierstatenboek. Zo verscheen in 1989 ons eerste kwartierstatenboek. Dat was een groot succes; de hele uitgave was tamelijk snel uitverkocht. De redactiecommissie heeft heel nauwkeurig de inhoud op onjuistheden gecontroleerd. Helaas is een fout op de kaft aan het oog ontsnapt. Daar staat niet KWARTIERSTATENBOEK, maar KWARTIERSTRATENBOEK. Van de volgende 4 kwartierstatenboeken werd alleen nog deel 2 goed verkocht en vooral de delen 4 en 5 slecht. Dit heeft alles te maken met het feit dat allerlei genealogische programma’s op de markt kwamen en het internet steeds belangrijker werd.

Al met al is het genealogisch onderzoek de afgelopen 35 jaar wel veranderd. Thans geldt dat een grote hoeveelheid “bulkgegevens” van de Burgerlijke Stand via internet gemakkelijk te verkrijgen is en zo niet nu, dan toch wel binnenkort. Niet alleen van jouw woonplaats maar van heel Nederland en ook wel wat buitenland. Dit betekent ook dat in het algemeen met geringe inspanning betrekkelijk snel een familieboekje gemaakt kan worden met foto’s, documenten etc. Gegevens worden van internet afgehaald en staan ze niet op internet, dan bestaan ze ook niet denkt men. Het meeste werk van het boekje zal slaan op foto’s verzamelen, bewerken en inpassen. Het pure genealogische werk is simpel.

De onderzoeker van 35 jaar geleden moest veel meer archieven, gemeentehuizen enz. bezoeken om tot een zelfde resultaat te komen als hierboven geschetst. Je kon niet zelf een familieboekje maken omdat de aankleding middels foto’s en documenten enz. nagenoeg onmogelijk was. Wel heb ik het idee dat de onderzoeker van 35 jaar geleden nauwelijks in de Burgerlijke Stand gegevens geïnteresseerd was, maar dat het meer ging om zo veel en ver mogelijke voorvaders/moeders te vinden. De personen zijn dan zelf eigenlijk niet meer zo belangrijk, het gaat dan meer om het oplossen van genealogische puzzels. Het oplossen van die puzzels soms met behulp van medegenealogen kan dan ook grote voldoening geven. Al met al zie je dus dat het beoefenen van de genealogie op meerdere manieren mogelijk is en zeker nog zal toenemen als bv. DNA-kenmerken

gemakkelijk aan persoonsgegevens toegevoegd kunnen worden. Ik hoop dat de afdeling Rijnland komende jaren zijn leden blijft enthousiasmeren zodat de leden daarvan de genealogische vruchten kunnen plukken.

Hoe het vroeger was

Door: Ton van Deijk

Sinds begin 1957 ben ik lid van de NGV, het pre-digitale tijdperk, waar ik met nostalgische gevoelens nog regelmatig aan terugdenk.

De meeste gegevens dienden toen persoonlijk bij gemeenten en rijksarchieven te worden opgezocht en handmatig te worden genoteerd, waarbij vulpen en

ballpoint waren verboden. Ook bestond er geen kopieerapparaat, laat staan de mogelijkheid om iets met smartphone te fotograferen. In sommige gevallen kon men iets per brief vragen, mits postzegels voor antwoord werd bijgesloten. Per trein en bus werd stad en land afgereisd; meestal kon je op het station wel een fiets huren. Omdat er vrijwel overal 's-zaterdagmorgens nog door iedereen gewerkt werd, waren de archieven destijds ook op zaterdagmiddag open.

Den Haag was de 1^e regionale afdeling van de NGV, en ik herinner me nog de maandelijkse goed bezochte bijeenkomsten in rokerige zaaltjes. Men kende elkaar redelijk goed en wist van elkaar waar een ieder mee bezig was. Er was een goede onderlinge samenwerking. Als je bv. van plan was om naar een archief in Arnhem te gaan, vroeg je of je wellicht tevens voor iemand anders daar iets zou kunnen opzoeken. En zo hielpen we elkaar over en weer in goede harmonie. Met de intrede van de computer en de digitalisering is de romantiek van het persoonlijk onderzoek grotendeels verdwenen. Heel af en toe spreek ik nog wel eens een oude knar, en we zijn ons ervan bewust dat we destijds pioniers waren, en ons bescheiden steentje hebben kunnen bijdragen aan de huidige stand van zaken.

In 2005 werd de afdeling Den Haag opgesplitst tussen de afdelingen Rijnland en Delfland. Ik kan me nog goed herinneren dat het gemeentearchief van Den Haag aan het Rijswijkseplein zat, daarna aan de Loosduinseweg, en nu aan het Spui, terwijl het ARA (Algemeen Rijksarchief), thans NA, aan het Bleijenburg was gevestigd.

Agenda algemene ledenvergadering 17-11-2020

Door: Rob van der Hulst

Agenda

1. Opening om ± 21.30 uur

2. Mededelingen

3. Verslag van de ledenvergadering van de afdeling (zie pag 9 van Med. 72) van 19 november 2019

4. Jaarverslag 2019 van de 2e secretaris (zie vanaf pag. 11 van Med. 72)

5. Financiën

Zoals besproken op afdelingsledenvergadering van november 2019 zijn de regionale penningmeesters per 01-01-2020 omgeturnd naar budgethouders en worden alle betalingen gedaan door de landelijke penningmeester.

Formeel moet aan het bestuur nog décharge worden verleend over het gevoerde financiële beleid van 2019. Omdat de kascommissie niet langer in functie is wordt volstaan met een mondelinge verklaring namens de voormalige leden van deze commissie de heren Geugjes en Den Dopper tijdens deze vergadering.

6. Verkiezing bestuur

De voorzitter, secretaris en penningmeester behoren, volgens de statuten van de NGV, in functie gekozen te worden en vormen het dagelijks bestuur. Wie in een tussentijdse vacature wordt benoemd, neemt op het rooster de plaats van de voorganger in.

- Door het wegvallen van dhr. J. Tolboom als voorzitter van de afdeling is in de najaarsvergadering van 2019 dhr. A. Stikkelorum gekozen tot ad-interimvoorzitter. Het bestuur stelt u voor om in deze vergadering de tijdelijke benoeming om te zetten in een definitieve benoeming tot 2022, het einde van de termijn van zijn voorganger.

- De vicevoorzitter, dhr. D.M. Roest, treedt statutair af en stelt zich herkiesbaar. Het bestuur stelt u voor om de heer Roest opnieuw te benoemen tot vicevoorzitter van de afdeling Rijnland.
- De penningmeester, dhr. Cees-Jan van den Hoek, treedt statutair af en stelt zich herkiesbaar. Het bestuur stelt u voor om de heer van den Hoek opnieuw te benoemen tot penningmeester van de afdeling Rijnland.
- Het bestuurslid en eindredactrice van het mededelingenblad mevr. A.C. Poland treedt statutair af en stelt zich herkiesbaar. Het bestuur stelt u voor om mevrouw Poland te herbenoemen.

De leden van de afdeling kunnen formeel (tegen)kandidaten stellen. Doordat de voorjaarsvergadering door de coronacrisis niet heeft plaats gevonden en gelet op de feitelijk situatie zijn de voorgestelde bestuursleden actief in hun functie. Het bestuur stelt voor om deze situatie te continueren zonder nadere stemming.

7. Verkiezing afgevaardigden voor de Algemene Ledenvergaderingen NGV 2020. Voor 2019 waren dit de heren Roest en Van der Hulst. Het bestuur stelt voor dhr. Stikkelorum te benoemen tot afgevaardigde en dhr. Roest en dhr. van der Hulst tot plaatsvervangend afgevaardigden.

8. Voorbereiding van de Algemene Vergadering van de NGV, te houden op 21 en 28 november 2020. Zie voor de stukken t.z.t. de website van de NGV.

9. Rondvraag en sluiting.

Nieuwe Leidsche Courant 8-8-1920

Herinneringen aan Jan Tolboom

Door: Bram Plantinga

Eind vorig jaar overleed onze voorzitter Jan Tolboom. In de jaren dat hij onze afdeling leidde leerden wij hem kennen als een veelzijdig man, op uiteenlopende gebieden thuis en bovenal als een hartstochtelijk genealoog.

De basis hiervoor werd al vroeg gelegd. Veertien jaar oud moest hij een halfjaar lang het bed houden vanwege een ziekte waarvoor destijds geen medicijn bestond; alleen rust zou hem genezen. Om zichzelf bezig te houden verdiepte hij zich in de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog en kreeg hij belangstelling voor familiegeschiedenis. Hij werd onderwijzer, daarna al snel hoofd van opeenvolgende scholen en eindigde zijn loopbaan als lid van de raad van bestuur van een grote onderwijskoepel. In zijn optreden bleef in hem de onderwijzer herkenbaar: breed georiënteerd en altijd geïnteresseerd om anderen zijn kennis en vaardigheden over te dragen. Met zijn aimabele manier van doen groeide een groot netwerk van vrienden en kennissen om hem heen, tussen wie hij - als het zo uitkwam - ook als kennismakelaar optrad. Als hij iets niet zelf wist dan kon hij wel iemand voor je inschakelen of hij vroeg jou om een ander te helpen. Of het nu ging om joodse genealogie, oude bronnen, boerderijonderzoek, het transcriberen van oude teksten of het Duits gotische schrift, opmaaktoepassingen in Word of bijzondere naspeuringen op internet, hijzelf of iemand in zijn omgeving wist altijd wel raad. Hij besteedde aan het persoonlijke contact veel tijd en bracht als voorzitter ook in onze vereniging al snel mensen samen.

Zijn eerste grote onderzoek betrof de genealogie Tolboom en hij pakte dat meteen breed aan. In 1987 werden alle mensen met de naam Tolboom aangeschreven die in de Nederlandse telefoonboeken voorkwamen. Degenen die hierop niet reageerden werden gebeld of bezocht. Hij ontdekte dat alle gevonden naamdragers Tolboom, enkele honderden, afstammen van een echtpaar dat in de eerste helft van de 17^e eeuw leefde in het gebied bij de Eem tussen Hoogland en Bunschoten. Voor hun boerderij werd in 1643 een tol geplaatst met een slagboom en de familie werd hiermee al snel vereenzelvigd. In 1990 publiceerde hij zijn bevindingen in een boek waarvan als gevolg van de brede aanpak van het

onderzoek niet minder dan 700 exemplaren werden gedrukt.

Wat aan de 300 pagina's van dit eerste boek opvalt is dat het al de bijna professionele opmaak laat zien - met afbeeldingen, kaartjes en schema's - die Jans handelsmerk werd. Er volgden in de bijna 30 jaar na deze publicatie tientallen andere boeken van zijn hand. Alle even aantrekkelijk door hem opgemaakt en verluchtigd met illustraties en bijzondere wetenswaardigheden. Hij beheerste de kunst om een boek zo prettig vorm te geven dat je het direct ter hand wil nemen. En dat met niet meer gereedschap dan de tekstverwerker Word (en de voorlopers ervan) en een fotobewerkingsprogramma. Hij kon zulke programma's beter doorgronden en benutten dan de meesten van ons. Het is helemaal opmerkelijk dat hij al in 1990 met de beperkte middelen van toen een boek zo mooi kon vormgeven.

Na zijn pensionering bleef Jan maatschappelijk actief, onder meer in een Rotary-afdeling in Amsterdam, maar kreeg hij ook meer tijd om zich te wijden aan zijn liefhebberijen. Behalve genealogie, heeft hij veel aan fotografie gedaan (zelf in de donkere kamer gewerkt en oude camera's verzameld), maar bijvoorbeeld ook het boekbinden beoefend. Verder was hij een goede doe-het-zelver en deed hij thuis en bij familie verbouwingen, construeerde kasten, legde vloeren en wat dies meer zij. Daarnaast gaf hij zo nu en dan cursussen: over het maken van een boek met behulp van Word, en over genealogie.

Met zijn genealogische onderzoeken en boeken heeft hij een groot aantal families een plezier gedaan. Niet alleen met genealogieën en kwartierstaten, maar ook met het uitzoeken van de geschiedenis van boerderijen, van het huis van een zoon, van een hotel in Buren. Ook bijzondere onderwerpen die hij tegenkwam en die hem interesseerden spitte hij verder uit. Zo verdiepte hij zich onder meer in de turfwinning, in hoofddeksels (mutsen), in kerkkoper en maakte over deze onderwerpen aantrekkelijke boekjes. Ook de bestaansgeschiedenis van een organisatie of vereniging had zijn belangstelling, wat een enkele keer tot een jubileum- en een gedenkboek heeft geleid. Een lezing bij onze NGV-afdeling van Peter Eyckerman over fotodatering raakte zijn fotografisch hart. Hij ging zich de laatste jaren intensief met dit onderwerp bezighouden. Daarbij kwam het accent meer en meer te liggen op de fotografen die in Leiden werkzaam zijn geweest vanaf het begin van de fotografie in de eerste helft van de 19^e eeuw tot ongeveer 1920. Hij heeft

hier hard aan gewerkt en was dankbaar voor de hulp die hij erbij kreeg van ons lid Piet de Baar. Op een afdelingsavond hield hij er nog een lezing over. Tot zijn spijt heeft hij het werk echter niet kunnen afmaken en is het van een publicatie niet meer gekomen.

Foto: Sytske Visscher

Jan was een multitasker, wat niet iedere man kan zeggen. Hij paarde een grote productiviteit aan het vermogen aan verschillende projecten tegelijkertijd te werken. Daarbij zag hij er niet tegenop ook het voorzitterschap van onze NGV-afdeling op zich te nemen toen hij daarvoor werd gevraagd. Hij vervulde in die functie een voortrekkersrol bij allerlei onderwerpen en activiteiten.

Ondertussen werden de familiecontacten, de ontspanning zoals (vaartochtjes met Marianne in de sloep op de meren) en korte

vakanties niet vergeten. In al deze productieve levensjaren dreigde echter één onderwerp onvoltooid te blijven en dat was de genealogie van zijn moeders familie Maliepaard. Hij zei meer dan eens dat hij daar verder mee wilde gaan, maar andere projecten kregen toch telkens voorrang.

Dit veranderde toen hij met Kerstmis 2018 de fatale uitslag kreeg van een medisch onderzoek. Deze uitslag trof hem als een mokerslag; hij zou niet langer dan maximaal nog een jaar te leven hebben. Hij verlegde zijn prioriteiten, regelde persoonlijke zaken, rondde lopende onderzoeken af en probeerde het project Leidse fotografen verder uit te werken. Maar de familie Maliepaard kwam voorop te staan. In de laatste weken, toen hij niet veel meer kon, wist hij de genealogie van deze familie nog af te ronden en bij de drukker te laten bezorgen. Vier dagen voor zijn overlijden kwam deze de boeken bij hem brengen. Het heeft veel voor hem betekend dat hij niet alleen zijn vaders familielijn, maar ook die van zijn moeder nog heeft kunnen uitwerken en vastleggen.

Met Jan Tolboom is een fijn mens en een inspirerend voorzitter van onze vereniging heengegaan. Wij missen hem.

De schooljaren van Willem Johannes Kret, 1884-1891

Door: Piet de Baar en Ank Poland

In 2015 startte het oral history-project 'De Stem van Leiden' als zelfstandige werkgroep van de Historische Vereniging Oud Leiden. Deze werkgroep werkt samen met Erfgoed Leiden en Omstreken en met de opleiding Geschiedenis van de Universiteit Leiden. Inmiddels zijn er al ruim tachtig interviews op: <https://www.erfgoedleiden.nl/collecties/uw-verhalen/uw-verhalen/verhaal/id/809> beschikbaar voor een ieder die het wil lezen of horen. Op de site treft u samenvattingen aan, maar wie het gehele interview wil lezen kan doorklikken naar de transcriptie van het interview. Ook is het mogelijk de opname van het interview te beluisteren. De mensen die geïnterviewd worden door De Stem van Leiden behoren niet tot de hogere kringen. Het zijn de doorsnee of de gewone Leidenaars van minimaal 75 jaar oud. In praktijk hebben velen een hogere leeftijd. Iedereen maakt veel mee in zijn leven en deze mensen namen de moeite om te vertellen over vroeger. Vaak ook nog over hoe hun grootouders leefden en werkten. En dan belanden we tijdens een verhaal zomaar even in de 19e eeuw! Bij ieder gesprek frappeert het weer hoezeer de stad en de tijd is veranderd. Er zijn gebouwen verdwenen, fabrieken gesloten, wegen vernieuwd en nieuwe wijken verrezen. Beroepen als voddenboer en sjouwer bestaan niet meer. Niemand dopt meer bonen op straat voor de conservenfabriek. Maar dat is alleen fysiek. Wat ook verdween is de verzuiling en de macht van de kerken. Socialistische kinderen werd vroeger verboden met katholieke leeftijdsgenootjes te spelen en

omgekeerd. Zo is er het voorbeeld van een kerk die een gescheiden katholieke vrouw de toegang ontzegde en die weigerde toe te staan dat haar kinderen uit een tweede huwelijk katholiek onderwijs volgden.

Alle afbeeldingen bij dit artikel komen van beeldbank ELO.

Met het hele gezin en buurtgenoten bonen doppen in de Mirakelsteeg.

Soms beschikt het archief over korte *schriftelijke* persoonlijke herinneringen van mensen die niet tot de hogere kringen behoren en die geschikt zijn om binnen dit project digitaal beschikbaar gesteld te worden. Zo'n voorbeeld is het verhaal over 'De schooljaren van W.J. Kret'.

In dit blad plaatsen wij daarvan nu alleen de inleiding, opgesteld door Piet de Baar, waarna de schoolherinneringen zelf kunnen worden gelezen op ondergenoemde website.

De schooljaren van W.J. Kret, 1884-1891

In de bibliotheek van Erfgoed Leiden en Omstreken bevindt zich een soort schoolschrift met daarin autobiografische aantekeningen van **Willem Johannes Kret** (1879-1967) [7000/2 W.J. Kret]. Deze zijn beperkt tot zijn schooljaren, althans de lagere school. Hij ging daarna naar de Practische Ambachtsschool, die hij per 1 april 1895 verliet met een diploma voor timmeren. Daarna zochten de meeste leerlingen een baas en volgden avondonderwijs bij het Genootschap Mathesis Scientiarum Genitrix. Ook Kret was leerling bij MSG; op 8 mei 1898 kreeg hij een grote bronzen medaille als eerste prijs voor het maken van een proefstuk: een gedeelte spiltrap bouwen op halve ware grootte, van grenenhout. Hij behaalde er ook op 7 mei 1899 een diploma voor Wis- en Natuurkunde en kreeg toen weer een prijs, nu voor het opmeten van de voorgevel van het Jean

Pesijnhofje. Dit was zeker een goede ondergrond; in de jaren dertig kon hij daardoor zelfs ook optreden als architect.

Voorin het schoolschrift is een zelfgemaakte foto van Pieterskerkgracht 9 geplakt, nu bekend als het pand van Ars Aemula Naturae. Door die deur ging hij gedurende de beschreven jaren naar zijn school. In een deel van dit gebouw was door J. Knepelhout een Tusschenschool gesticht, die op 8 oktober 1856 ingewijd werd door H.T. de Blaauw. Deze is min of meer voortgezet als Christelijke school voor on- en minvermogenden vanaf 1 april 1879.

Zelfportret 1925

De auteur

Willem Johannes werd op 23 september 1879 in Leiden geboren als zoon van **Jan Kret**, geb. 15-1-1852 te Leiderdorp, timmerman, en **Adriana**

Grada Kerckhoff (ook wel Kerckhoff), geb. 12-4-1850 te Nieuwaal bij Zaltbommel. Na W.J. kregen Jan en Adriana een zoon **Johan Marius Gijsbertus**, geb. 14-4-1882, die huisschilder werd en op 9-6-1909 naar Doorn verhuisde en nog later in Driebergen woonde; een dochter **Elisabeth Catharina Maria**, geb. 8-7-1887, die op 16-6-1906 naar Ermelo vertrok en daar kennelijk kinderjuffrouw werd, het beroep dat zij had bij haar terugkeer naar Leiden vanuit Bloemendaal op 29-11-1915 en bleef uitoefenen na haar verhuizing naar Oegstgeest; en een dochter **Maria Adriana Grada**, geb. 13-6-1887, die trouwde met **Jan Karel Sanders** (ook wel Zanders) en overleed 2-9-1965. W.J. werd timmerman, maar verdiende zijn brood ook buiten Leiden: hij vertrok op 7-4-1905 naar Leeuwarden, keerde van daar terug 19-12-1905, vertrok naar Den Haag op 28-5-1907, keerde vanuit Leeuwarden weer terug op 15-11-1911, vertrok op 3-2-1913 naar Harderwijk, keerde op 20-12-1918 terug vanuit Hoensbroek, met zijn vrouw **Jantje Karsten**, geb. 26-5-1881 Ooststellingwerf als dochter van **Klaas Karste Karsten** en **Rinsje Jans Mulder**. Zij woonden toen even bij zijn ouders op het adres Herensteeg 33, vanaf 18-2-1919 Zonneveldstraat 5, vanaf 24-10-1921 Nieuwe Beestenmarkt 8-10 en vanaf 21-11-1921 Haarlemmerstraat 219. Enkele jaren later verhuisde het echtpaar naar Garenmarkt 18, dat hij in juli 1930 op een publieke veiling voor f 4.625,-- kocht en waar op 11-7-1956 Jantje Karsten overleed en op 18-9-1967 zichzelf. Het huwelijk bleef kinderloos.

Van zijn nalatenschap verhuisden veel zaken van historisch belang naar het Gemeentearchief Leiden. Het gaat daarbij niet alleen om dit geschrift, maar ook om genealogische aantekeningen over allerlei familieleden Caret(te) uit Tourcoing en Kret (hij vond maar liefst 61 varianten en verbasteringen van de naam) uit met name januari 1945, dus tijdens de hongerwinter, toen hij denkkelijk geen andere bezigheden had. Maar vooral zijn foto's zijn in de vorm van negatieven overgedragen, zowel glasnegatieven als filmnegatieven, met bijbehorende documentatie, en ook zijn camera, die hij als technaut vanzelfsprekend zelf gemaakt had. Daaruit zijn vele jaren geleden alle opnamen van bloemen in vaas, kat, Mien met kat en dat soort zaken wegens onbelangrijkheid vernietigd. Haast vanzelfsprekend was hij ook lid van de Leidsche Amateur-fotografen Vereeniging, waar hij ook prijzen won. Daarbij fotografeerde hij binnen korte tijd een hele reeks zaken met hetzelfde onderwerp, zoals mooie voordeuren, molens, bruggen of, naar aanleiding van een prijsvraag in het

Leidsch Dagblad uit 1932, alle raadhuizen in de verre omgeving. Dat maakt zijn collectie buitengewoon waardevol en die is dan ook gescand voor de Beeldbank van ELO.

Portret van J. Kret en A.G. Kret-Kerkhoff

Zijn ouders woonden vanaf hun trouwen op 6 november 1878 in Leiden op het adres Herensteeg 33 tot hun vertrek naar Oegstgeest, waar Jan Kret op 6-4-1931 en Adriana Grada Kerkhoff op 13-12-1937 overleed. Jan was een zoon van **Jan Kret sr.**,

metselaar, en **Elisabeth Catharina Filippo**; A.G. Kerkhoff een dochter van **Willem Kerkhoff**, landbouwer te Nieuwaal, en **Maria van Anrooij**. Vandaar dat er regelmatig familiebezoekjes aan Nieuwaal afgelegd werden, zoals aan het eind van het schoolschrift beschreven, maar ook nog véél later ging Willem Johannes naar dat dorp, getuige de foto's die hij daar maakte. Toen hij al op leeftijd was, werkte hij onder zeer veel meer mee aan het onderzoek van ir. H.A. van Oerle over de ontstaansgeschiedenis en groei van Leiden. Min of meer als uitvloeisel daarvan publiceerde hij enkele artikelen in het Leids Jaarboekje, zoals de nog vaak geraadpleegde over 'Bewoonde en onbewoonde poorten omstreeks 1850 te Leiden' (1957) en 'De Leidse blekerijen' (1963), terwijl zijn 'Herinneringen aan de vrijwillige brandweer' (1958) vergelijkbaar is met het gepubliceerde over zijn schooljaren.

Een korte levensschets is gegeven door A. Bicker Caarten in het Leids Jaarboekje 1968 p. 25-26.

Hoofdonderwijzer Frans Uittenbroek

Omdat Kret veel aandacht aan deze hoofdonderwijzer schonk, volgt hier nog een en ander ter toelichting. **Frans Uittenbroek** was geboren te Rotterdam op 12-1-1843 en trouwde op 17-11-1869 aldaar met **Geertruida Hoefnagel**, geboren 26-5-1842 te Rotterdam. Per 1 december 1869 werd hij benoemd tot hoofd van een nieuwe christelijke school in het Gelderse Aalten, waar hij 2½ jaar stond. Daarna werd hij in gelijke functie te Waddinxveen benoemd. Volgens de Leidsche Courant van 6

januari 1879 werd hij met ingang van 1 april 1879 benoemd als hoofdonderwijzer voor de tweede school der Vereeniging voor christelijk onderwijs t.b.v. on- en minvermogenden aan de toen nieuwe school Pieterskerkgracht 9 (de eerste school stond aan de Middelstegracht; hoofd A.J. de Lange). Het gezin woonde eerst Herensteeg 4, vanaf 1882 Vliet 14, vanaf 1887 aan de Zoeterwoudsesingel H3, later 47d, tot 1896 gemeente Zoeterwoude, daarna Witte Singel 47D (vernummerd tot 54) en vanaf 24-5-1902 Witte Singel 42. Zijn vrouw overleed daar op 3-9-1905. Per 15-5-1914 verhuisde het gezin naar Wasstraat 38. Na een zeer lange carrière ging hij per 4-1-1912 met pensioen. Hij overleed op 7-3-1916 in Den Haag (mogelijk ten huize van zijn oudste dochter), maar werd in Leiden begraven. Uit krantenberichten krijgt men de indruk dat hij niet de excentriekeling was zoals Kret hem een beetje beschreven heeft, maar een zeer gewaardeerd man, die ook andere activiteiten ontplooid. Wel moet gezegd worden dat de ontslag-procedure van zijn voornaamste ondergeschikte **Cornelis van der Putte** op zijn minst merkwaardig te noemen is, al krijgt die van Kret al helemaal geen positieve beoordeling. Kret noemt ook de namen van drie dochters, die allemaal in de

Oude schoolgebouw met vroegere schoolplein. Pieterskerkgracht 9

voetstappen van hun vader wilden treden door kwekeling te worden: Betsy, Alida en Geertrui. Maar een Alida is niet bekend; het zal Jannetje moeten zijn, die mogelijk in de praktijk Annetje of zoiets genoemd werd en daardoor zou Kret vanwege dezelfde beginletter in de war kunnen zijn geraakt. Het waren:

1. **Johanna**, geb. Aalten 14-9-1870, tr. Leiden 2-3-1898 **Gerrit Pieter Post**, aannemer, zoon van Gerrit Pieter Post, hoofd eener school te Den Haag; zij vertrok na haar huwelijk naar Den Haag.
2. **Elizabeth**, geb. Waddinxveen 9-1-1874, in de wandeling Betsy of Betzy genoemd, onderwijzeres, trouwde Leiden 19-4-1906 **Mathias Albertus Willem Harthoorn**, huisschilder, en verhuisde naar Den Haag.
3. **Jannetje**, geb. Waddinxveen 13-8-1876, onderwijzeres, verhuisde in 1916 naar Den Haag, overl. Leiden 2-1-1963, ongehuwd.
4. **Geertruida**, geb. Leiden 13-7-1880, onderwijzeres, bleef ongehuwd en overleed Leiden 16-5-1931.

Lees de herinneringen van de heer W.J. Kret aan zijn schooljaren op: www.erfgoedleiden.nl/collecties/uw-verhalen/uw-verhalen/verhaal/id/839

Op pagina www.erfgoedleiden.nl/collecties/uw-verhalen/uw-verhalen/verhaal/id/809 vindt u, naast de vele verhalen die de laatste jaren zijn verteld door oudere Leidenaren, onderaan dezelfde pagina ook herinneringen en autobiografieën van:

Marie Sloos–Overdijk

Geboren 29 mei 1923 - overleden 25 mei 1975

Willem van Rhijn van molen ‘De Valk’

Geboren 3 augustus 1877 - overleden 19 januari 1964

De heer C.J. de Fremery

Geboren 19 maart 1836 - overleden 9 februari 1874

Prof. Matthijs Siegenbeek

Geboren 23 juni 1774 - overleden 26 november 1854

Epidemie te Katwijk in 1826

Door: Peter Imthorn

Het juni nummer van dit blad was voor een groot deel gewijd aan de gevolgen van het coronavirus en onze interim-voorzitter Ab Stikkelorum schreef onder de titel 'Gegeven de stilte' een toepasselijk artikel over vroegere epidemieën in Leiden. In de 17^e eeuw zaaide vooral de pest dood en verderf en in de 19^e eeuw waren dat pokken en cholera. Graag wil ik nog een epidemie aan dit rijtje toevoegen. In 1826 heerste er in Katwijk een epidemie die veel slachtoffers maakte.

Op 31 oktober 1826 overlijdt mijn voorvader **Justus Hendrik Imthorn** te Katwijk aan den Rijn. Over de oorzaak van zijn overlijden waren geen bijzonderheden bekend dus ik ging ervan uit dat het zijn vergevorderde leeftijd (72 jaar) moet zijn geweest. Zijn zoon **Johannes Imthorn** en buurman **Gerbrand van der Does** geven het overlijden aan bij burgemeester Hummel. Vreemd genoeg wordt opgetekend dat Justus Hendrik 64 jaar is geworden. Zijn weduwe **Jannetje La Fonteijn** overlijdt ook in datzelfde jaar. Zijn zoon Johannes overlijdt in 1830.

Groninger Ziekte

Een krantenbericht over een grote ziektegolf in Groningen, die in de zomer van 1826 begon, trok mijn aandacht. Vooral toen werd verwezen naar een publicatie (1881) van de Groningse **professor G. Bakker** die onderzoek deed naar de oorzaak van deze volksziekte die al gauw de naam Groninger Ziekte kreeg. In zijn publicatie vermeldt professor Bakker dat ook het dorp Katwijk door een gelijksoortige ziekte is getroffen. In Groningen overlijdt tien procent van de bevolking aan deze ziekte. Net als nu (coronapandemie) worden evenementen afgelast en gaat de universiteit dicht. De winter van 1825/1826 was erg nat en in Groningen zijn daarbij ook dijken doorgebroken, zoals die van het Reitdiep dat toen nog in directe verbinding met de zee stond. Het jaar 1826 kent een warm voorjaar en een hete zomer. Het weer en de ondiepe plassen met brak water zorgen voor een perfecte broedplaats voor muggen en zo voor de komst van de malariamug. Pas in 1881 werd ontdekt dat de malariamug de oorzaak van de Groninger Ziekte moet zijn geweest. Professor Bakker heeft gezocht naar het verband tussen de ziekte in Katwijk en de in 1807 geopende uitwatering van de Rijn in de Noordzee maar heeft daar geen aanwijzingen voor gevonden.

Leids Jaarboekje

In het Leids Jaarboekje van 1992 staat een artikel over de medische praktijk in de Katwijken 1600 – 1900 geschreven door J.P. van Brakel. Het artikel heet ‘Dokteren in een dorp’ en Van Brakel schrijft dat er in 1826 twee artsen actief zijn voor de beide Katwijken (en het Zand). Dit zijn Prins en De Meijer en zij zijn niet opgewassen tegen de onbekende ziekte die hen overvalt. Op advies van een Leidse professor moeten de huizen uitgerookt (berookt) worden. Deze berokingen stuiten op veel weerstand en er worden ook geen resultaten mee geboekt. De heer Van Brakel denkt dat het om tyfus gaat. De epidemie veroorzaakt grote armoede. De getroffen worden door de Diaconie van de kerken ondersteund en ook door een speciale commissie die gelden uit Leiden ontving.

Gemeentearchief Katwijk

Het gemeentearchief van Katwijk is sinds maart 2019 opgenomen in het Erfgoed Leiden en Omstreken (ELO). De archiefperiode 1656 – 1931 van het Katwijkse archief heeft het toegangsnummer 0401 en onder inventarisnr. 1914 met de titel ‘Epidemie 1826’ is het een en ander te vinden over de epidemie in de Katwijken en het Zand. In dit archief vond ik een aantal interessante stukken zoals de lijst van het maandelijks aantal overledenen in beide Katwijken en het Zand. Deze lijst toont de aantallen van de afgelopen zes jaar en zo is er na juli 1826 een enorme toename van het aantal sterfgevallen te zien. De lijst gaat tot de maand oktober 1826 waarin 45 overledenen zijn geteld. Dat waren er in 1825 nog 14. De lijst is op 17 november 1826 naar de Provinciale Geneeskundige Commissie van Zuidholland gestuurd, waarschijnlijk naar aanleiding van de circulaire van 7 november 1826 van de Gouverneur van Zuidholland waarin hij de gemeentebesturen erop wijst dat die ‘bestendig en bij voortduring’ de provinciale autoriteit én de Provinciale Geneeskundige Commissie moeten informeren. Die informatieplicht betekent dat de gemeentebesturen álle buitengewone voorvallen en omstandigheden van ziektes direct moeten melden.

De Provinciale Geneeskundige Commissie moet een soort van RIVM van Zuidholland zijn, want deze commissie bepaalt dat de huizen van de zieken ter genezing moeten worden ‘berookt’. Nu is niet iedere inwoner van Katwijk hier van overtuigd en een aantal ingezetenen weigert zich te laten ‘beroken’. Dat komt de Provinciale Geneeskundige Commissie ter

ore en meldt dat de Gouverneur Van der Duyn die vervolgens een pittige brief (d.d. 27 november 1826) aan de burgemeester van Katwijk stuurt. Hij vindt dat het gemeentebestuur ervoor moet zorgen dat de getroffen dorpsbewoners zich aan die 'berokingen' moeten onderwerpen. Aan het einde van zijn brief verzoekt Van der Duyn de burgemeester de aanstaande donderdag om één uur te verschijnen op het kantoor van de Gouverneur te 's Gravenhage om deze zaak te bespreken.

Een ander archiefstuk is de rekening van dokter **Bernardus Prins**. Hij heeft een opsomming gemaakt van alle patiënten die getroffen zijn door de

Klaas van Abswoude	11. 90.
+ Jan van Beyeren	23. 90.
Jan den Broeker	11. 30.
Willew Bol	38. 50.
Geerit vander Bent	7. 10.
Jan vander Bent	2. 60.
Samuel Dribergen	12. 80.
Gerbrand vander Daes	11. 30.
Wigman vander Daes	9. 40.
Kajnes vander Daes	25. 40.
Maastje Dribergen	15. 40.
Janetia Dribergen	4. 60.
Jan van Eckhardt	37. 80.
Jannetje Grullemans	5. 60.
Delwed. Grullemans	4. 50.
Arie Grullemans	2. 50.
Jan Grullemans	4. 30.
Reynolds Hays	11. 70.
Arie Hazebrach	117. 00.
Jacob Hazebrach	39. 50.
Teuntje Reynsbergen	18. 00.
Schaunes Imthorn	6. 20.
by pnetsh	4. 20.
Klaas Cromhout	14. 90.
Jacob Ruyf	32. 20.
	442. 30.

Lijst der zieken behandeld door heelmeeester B. Prins te Katwijk a/d Rijn in 1826 (ELO)

ziekte en onvermogen zijn. Bij elke naam staat het bedrag voor de behandelkosten en onderaan het totaalbedrag van 442,30 gulden. Dit bedrag declareert de dokter bij de commissie die de ondersteunings-

gelden verdeelt. Als je de lijst met zieken naast die van de volkstelling van 1826 (familysearch.com) legt is te herleiden waar de getroffen personen wonen. De volkstelling registreert het huisnummer, de hoofdbewoner en het aantal bewoners per huis. Drie zieken wonen aan de Voorstraat (nu Rijnstraat). Het zijn; Johannes Imthorn (de zoon van Justus Hendrik) (huisnr.119), Gerbrand van der Does (huisnr.137) en Samuel Driebergen (huisnr.128). Ook Justus Hendrik Imthorn (huisnr.130), dokter Bernardus Prins (huisnr.116) en zijn vader Arend Prins (huisnr.129) wonen aan de Voorstraat. In het gemeentearchief van Katwijk bevindt zich het origineel van de volkstellingslijst (archiefperiode 1656 – 1931 en inventarisnr. 1300 'lijst van ingezetenen').

Dan vind ik een klein briefje van dokter Bernardus Prins. Hij schrijft dat naast de 72 zieken er nog een aantal zijn bijgekomen. Één van die zieken is *Imthorn Senior*. Dit moet Justus Hendrik zijn, want hij is de oudste Imthorn in het dorp. Het briefje is gedateerd 23 oktober 1826 en op 31 oktober van dat jaar overlijdt Justus Hendrik.

Kort genealogisch overzicht (Nederland)

I. **Justus Hendrik (Jost Henrich) Imthorn**, geb. Wolfhagen, Hessen-Kassel (D) 26-3-1754, overl. Katwijk 31-10-1826, zoon van Johannes Imthorn en Anna Maria Weinmann.

Tr. Katwijk 6-6-1788

Jannetje La Fonteijn, ged. Beusichem 15-12-1763, overl. Katwijk 21-11-1826, dochter van Johannes La Fonteijn en Johanna Maria van Overbeek. Kinderen, allen geboren en overleden in Katwijk:

- Johannes geb. 27-9-1789, overl. 1797.
- Johanna Maria geb. 3-8-1790, overl. Valkenburg ZH 8-1-1864.
tr. Valkenburg ZH 4-5-1810 **Cornelis Rhijnsburger**.
- Jan geb. 24-7-1792, overl. nb.
- Justus Hendrik geb. 26-4-1794, overl. 1795.
- Justus Hendrik geb. 28-6-1795, overl. nb.
- Johannes geb. 3-12-1797, overl. 19-12-1830. (zie II)
- Willem geb. 8-1-1800, overl. nb.
- Philippus geb. 14-8-1803, overl. nb.
- Willem geb. 2-6-1806, overl. 31.10.1818.

II. **Johannes Imthorn**, geb. 3-12-1797, overl. 19-12-1830. Broodbakker.

Tr. Katwijk 15-2-1818

Elisabeth Eijgenbrood, geb. Lisse 10-4-1794, overl. Katwijk 17-10-1871. Winkelierster en dochter van Christiaan Eijgenbrood, geb. Gembeck, Vorstendom Waldeck (D) 24-8-1759, overl. Lisse 2-11-1842 en Baafje Zwanenburg, geb. 1768, overl. Lisse 31-8-1804.

Kinderen, allen geboren in Katwijk:

- Justus Hendrik geb. 22-2-1818, overl. 18-6-1886. Baander, touwslager. Tr. Katwijk 11-9-1845 **Aagje Schouten**, geb. Katwijk 12-2-1818, overl. Katwijk 27-8-1882, dochter van Hendrik Schouten en Geertje Nonnekes. Breidster.
- Christiaan geb. 31-8-1820, overl. Katwijk 17-8-1849. Metselaar.
- Willem geb. 6-9-1822, overl. Katwijk 4-7-1825.
- Barend geb. 30-11-1824, overl. Valkenburg 11-3-1895. Koetsier. Tr. Katwijk 12-10-1848 **Rachel van Rijn**, geb. Katwijk 28-10-1827, overl. Valkenburg ZH 27-12-1894, dochter van Jacob Jacobszoon van Rijn, voerman en Jannetje van de Plas.
- Jannetje geb. 28-3-1827, overl. Katwijk 12-11-1827.
- Maria geb. 18-3-1830, overl. nb., tr. **Arie van der Holst**, geb. 13-12-1828, zoon van Matthijs van der Holst en Catharina Schadde van Dooren. Voermansknecht.

Tot slot

Ook heeft de Leydsche Courant in het najaar van 1826 aandacht geschonken aan de epidemie. Zie **Delpher.nl**.

Op 20 februari 2018 organiseerde de afdeling Rijnland een lezing over epidemieën en andere veel voorkomende ziekten. De spreekster Mieneke te Hennepe vertelde mij dat bij het Rijksmuseum Boerhaave geen informatie over deze epidemie beschikbaar is.

Voor meer achtergronden van Justus Hendrik Imthorn: www.familie-imthorn.nl/justus-hendrik.

Bronnen:

- Groninger Gezinsbode.
- De Volksziekte welke in het jaar 1826 enz., Professor G. Bakker.
- Leids Jaarboekje 1992 (Dokteren in een dorp, J.P. van Brakel).
- Erfgoed Leiden en Omstreken (ELO), Gemeentearchief Katwijk, Toegangsnummer 0401: periode 1656 – 1931, inventarisnummers 1300 en 1914.
- Historievankatwijk.nl (Dik Parlevliet, kadaster- en huisnummers Katwijk en Valkenburg ZH).
- Familysearch.com/Zoekakten.nl.
- Genealogie stamvader Justus Hendrik t/m vierde generatie, Leo Imthorn.

Van dorpskist tot archief

Door: Frans Angevaare

Het is al eerder gezegd en geschreven, de genealogen die onderzoek doen in Rijnland zijn bevoorrecht want ze kunnen beschikken over een groot aantal bronnen van allerlei soorten en tijden. Van de regio in het algemeen noem ik als voorbeeld alleen al de Rijnlandse Morgenboeken, de Hoofdgeldkohieren en de pachtregisters van de abdij van Leeuwenhorst. Mooie, ver teruggaande en nuttige bronnen.

Als onderzoeker specifiek gericht op Noordwijk heb ik evenmin reden tot klagen. Wat bijvoorbeeld te denken van de Dorpsrekeningen, die vanaf maar liefst 1494/95 bewaard zijn gebleven. En voor wat betreft de wat bekendere archiefstukken gaan we met ORA terug tot 1574, en met DTB en ONA tot 1620.

Toch, genealogen zijn rupsjes-nooitgenoeg en als je dat laatste trio archiefstukken ziet en doorbladert, dan denk je onwillekeurig: waarom is er toch zo'n hinderlijk hiaat in het rechtelijk archief van 1586 tot 1603? En waarom zijn er van de kerk van Noordwijk aan Zee (die in 1646 werd gesticht) pas doopboeken vanaf 1675 en trouwboeken vanaf 1693? En de notarissen **Nicolaes van Delvendiep** en **Dirck van Sonnevelt**, die beiden in de 17e eeuw tientallen jaren hebben gepractiseerd, die kom je alleen maar als prikkelende verwijzing tegen in andere stukken. Hoe bevoorrecht we ook zijn, zo beschouwd is er ook best veel verloren gegaan.

Deze hele overpeinzing ontsproot uit de vondst van een archiefstuk bestaande uit één blad papier dat in het Noordwijkse rechterlijk archief bij ELO een eigen inventarisnummer heeft gekregen: 288 (zie afbeelding 1).

In een eerste opwelling dacht ik een verwijzing te hebben gevonden naar de ontbrekende protocollen van 1586-1603, maar dat was natuurlijk te mooi om waar te zijn. Nadere bestudering leert dat het stuk verder gaat met een opsomming van vier registers, de eerste drie gemaakt onder schout **Jan van Heusden** van Noordwijk, en het laatste onder **Dirck Wolphertsz.**, schout van de heerlijkheid Offem.

De beschrijving van de eerste drie stukken komt precies overeen met de registers van ORA Noordwijk die bij ELO de inventarisnummers 163, 164 en 165 hebben. Dat zijn dus de registers van transporten van onroerend goed, schuldbrieven, hypotheke etc., samen van de jaren 1574-1586. De vierde is dat in beginsel ook, maar dan van Offem en loopt van 1607-1633.

Deze heeft bij ELO het inventarisnummer 338. Alleen zit daar een (welkom) addertje onder het gras, want het tweede deel ervan bevat akten van Dirck Wolphertsz. als notaris, van de jaren 1622-1628. Deze zijn dus niet terug te vinden in toegang 0907A bij ELO.

Inventaris van protocollen gevonden
 Op den vijftien october 1668, bij Gerecht
 van Mayr & balme & Sijnt van
 Noortwyl, Landt Willem
 van Steenwoord & Martin Gerrits
 Smijderbaer, G. Smooren, & Stoffe
 Abram van Gontz & Willem Jan
 van Debus, Secretaris aldaer
 Onder de papieren onderstaand
 bij Conr. Willem van der Werff
 ter Hoff singh. van ston aen werf

Aanhef inventarisnr 288 (Transcriptie volgt aan eind van dit artikel)

Prothetalle beginnen den xxvi September
 Anno xv^e tzententien zentien
 Voortblijft, Voortblijft op zee
 en Laugevelt
 Jan van herten aeb Orjoudt vandien

Opschrift ORA Noordwijk inv. nr 164

We zijn niet alleen rupsjes-nooitgenoeg maar ook nieuwsgierige aagjes: wat deden die Noordwijkse protocollen bij (de geboren Voorhouter) **Cornelis Willemsz. van der Wolff**?

Cornelis komen we voor het eerst in Noordwijk tegen in 1664, toen hij trouwde met **Trijntgen Ottendr. van der Linden**. Dat huwelijk heeft maar kort geduurd. Met zijn ouders **Willem Dircksz. van der Wolff** en **Marijngen Cornelisdr.** staat hij in 1623 in het Hoofdgeld van Voorhout, maar verdere vermeldingen van hem uit Voorhout ken ik niet. Van zijn vader wel, die was notaris, en is secretaris van Voorhout, Noordwijkerhout en Offem geweest.

En dan is de stap naar secretaris en notaris voor Dirck Wolphertsz. niet meer zo moeilijk. Het zal er dus op neerkomen dat na de dood van Dirck Wolphertsz. de protocollen in de boedel gebleven zijn en door zijn zoon Willem zijn beheerd, en na diens overlijden bij zijn zoon Cornelis zijn gekomen.

Een plausibele verklaring, nietwaar? Wel, toch niet helemaal en daarvoor gaan we nog zo'n 80 jaar terug, naar 13 mei 1587 toen de Leidse notaris **Willem van Oudevliet** naar Noordwijk was gereisd om daar een interessante akte op te stellen. Thuis bij de heer van Savelthem waren verschenen Dirck Wolphertsz., *eertijts secretaris* van Noordwijk, en de gezworenen Jan Cornelisz en Crijn Sijvertsz. Dirck overhandigde hierbij officieel *zekere prothocolle* aan de gezworenen met de bedoeling dat die in de dorpskist bewaard zouden worden. Het dingboek beloofde hij te overhandigen aan de nieuw aangestelde secretaris. Hij verwachtte nog wel een tegemoetkoming, maar dat namen de gezworenen voor kennisgeving aan.

Netjes geregeld, maar om welke protocollen ging het hier nu? Hij was ten minste in 1579 al secretaris en de protocollen die in 1666 gevonden zijn liepen van 1574 tot april 1586. Dat zullen dan toch wel dezelfde drie boeken zijn die Dirck toen in 1587 overhandigde.

Artikel 38 Politieke Ordonnantie 1580:

Ende opdat de voorsz. registeren wel seeckerlijck ende getrouwelijc mogen worden bewaert, so hebben de staten voorgenoemt geordonneert ende ordonneren by desen: dat in elcke stadt, dorpe ofte collegie, daer eenige alienatie ofte hypotecatie ende verbanden van onroerende goederen sullen worden gedaen, gemaect sal worden een kiste met twee sloten, daerinne de voorsz. registers sullen worden bewaert, van welcke sloten een sleutel bewaert

sal worden bij den officier ofte secretaris, ende eene bij den oudsten schepen ofte gesworen; ende sullen deselve sloten geopent ende gesloten worden in haere beyde presentie, alles op pene voorsz., t'appliceren als vooren; ende dat den hooftofficier de kiste sal doen maken tot haren coste.

In 1589 werd Dirck Wolphertsz. opnieuw secretaris. In de dorpsrekening van dat jaar zijn in verband daarmee twee posten opgenomen: een van 42 gld, te betalen aan **Jacob Christiaensz.** omdat hij het ambt had opgegeven, en een van 6 gld voor jonkheer **Cornelis van de Boekhorst** omdat hij Dirck Wolphertsz. weer aan het secretaris-ambt had geholpen. Die kosten werden zo dus netjes verantwoord, maar het klinkt toch wel een beetje schimmig als op deze manier de ene secretaris het veld moest ruimen voor de ander.

Dirck Wolphertsz., die daarna tot in 1603 secretaris van Noordwijk bleef, zal dan de drie registers toch weer uit de dorpskist gelicht hebben om ze bij hem zelf thuis te bewaren, samen - mogen we aannemen - met de protocollen van 1586-1603. Maar waarom zaten die dan juist niet tussen de papieren van zijn kleinzoon? Op het document van 1666 staat nog de aantekening *het prothocol van Bouchorst begint den 2 decemb(ris) 1603 rest prothocol van 17 jaren.* Dat voornoemde periode ontbrak constateerde men toen dus ook al en je mag veronderstellen dat ze toen nog wel even extra in de boedelpapieren van Cornelis Willemsz. hebben gezocht.

Het dingboek waar sprake van is in 1587 is spoorloos verdwenen, en de criminele dingboeken die we nu nog kunnen raadplegen beginnen pas in 1618. Dus ook van de tweede ambtstermijn van Dirck Wolphertsz., de korte periode dat **Claes van der Laen** secretaris was (1603-1605), en de langere tijd dat **Daniel van de Boekhorst** het ambt bekleedde (1605-1618) zijn er criminele noch civiele dingboeken. Daniel had overigens de protocollen van Claes van der Laen overgenomen (hij had er zelfs voor betaald), vandaar dat in de voornoemde aantekening het jaar 1603 genoemd wordt.

De laatste puzzelstukjes in het verhaal komen van Daniel van de Boekhorst. Op 12 juli 1618 was hem door baljuw **Pieter van Adrichem** gevraagd om de *rechtsboeken* over te leveren. Daniel verscheen nog dezelfde dag voor de vierschaar van welgeboren mannen en verzocht om

ontslag van rechtsvervolging omdat er geen eis was geformuleerd. Een formele insteek, maar de welgeboren mannen honoreerden zijn verzoek en Daniel zal het zo opgevat hebben dat hij de rechtsboeken mocht houden. (Terzijde: zijn zoon Cornelis was vanaf 1640 secretaris van Katwijk. Van diens ambtsperiode daar zijn geen protocollen en maar beperkt dingboeken bewaard gebleven.)

Voor Daniel was de kous daarmee niet af, want in 1628 gelastte de toenmalige baljuw **Frans van der Does** hem op grond van een ordonnantie uit 1580 de protocollen (hier gaat het weer over de transportregisters) over te geven. Dat zou een zaak worden die uiteindelijk in 1632 (toen de eiser allang was overleden) door het Hof van Holland werd beslist: Daniel moest ze afgeven. Daaraan danken we het dus dat de periode 1603-1618 bewaard is gebleven.

Maar dus niet de voorafgaande, van Dirck Wolphertsz. Die kreeg net als **Gerard van Meijburch** op een gegeven moment (lopende de procedure tegen Daniel van de Boekhorst) ook wel een verzoek om ze in te leveren maar het antwoord van Dirck daarop was alleen dat hij het door zou lezen en zich zou beraden. Gerard van Meijburch kon moeilijk anders dan ze inleveren want hij was secretaris in functie en dus afhankelijk van Frans van der Does. Dit zijn de achtergronden dat vanaf 1627 zowel de Noordwijkse transportregisters als de criminele en civiele dingboeken bewaard zijn gebleven.

Met hem, Gerard van Meijburch, is hier de cirkel rond, want hij stond als baljuw en schout bovenaan het document uit 1666 vermeld. Zou hij zich de kwestie uit 1628 nog herinnerd hebben?

Afkortingen:

ORA: Oud rechterlijk archief

ONA: Oud notarieel archief

DTB: Doop-, trouw- en begraafboeken

ELO: Erfgoed Leiden en Omstreken

Toegang 0907A: Plaatsingslijst notarieel archief Noordwijk, 1620-1842

Transcriptie: Aanhef inventarisnr 288

Inventaris van(de) protocollen gevonden opten iij ocktob(er) 1666, bij Geraerd van Mijb(urch) baliuw en(de) schout van Noordwijck, Leendert Willemsz van Steenvoorde & Maerten Gerritsz Suijderbaen, geswoorens, en(de) Stoffel Abramsz van Houten en(de) Willem Jansz Oosterbaen, scheepenen aldaer onder de papieren naergelaten bij Corn(elis) Willemsz van der Wolff ten sterffhuijse van(de) selve als volcht (...)

STAMREEKS Wolphert Adriaensz. – Cornelis Willemsz van der Wolff

- I. **Wolphert Adriaensz.**, chirurgijn, barbier, vermeld 1543-56, woonde in Noordwijk-Binnen.
Trouwde met **Grietgen Adriaensdr.**, vermeld 1561-73.
Kinderen:
 - Dirck (zie II)
 - Floris, tr. Lijsbeth Meesdr
 - Marijtgen, tr. Jan Cornelisz (Molenaer)
 - Willemtgen, tr. Pieter Bailly
 - Dignum, tr. Gijsbert Anthonisz
- II. **Dirck Wolphertsz.**, notaris, schout van Offem, secretaris van Noordwijk en Voorhout, woonde in Noordwijk-Binnen.
Ondertrouwde Leiden 17-10-1579 **Erckgen Fransdr.**, uit Leiden.
Kinderen:
 - Willem (zie III)
 - Claes, tr. 1 Willempgen Cornelisdr.
tr. 2 Jannetgen Oliversdr. Vreem
- III. **Willem Dircksz. van der Wolff**, notaris, secretaris van Offem, Noordwijkerhout en Voorhout, woonde in Voorhout en Offem.
Trouwde met **Marijtgen Cornelisdr.**
Kinderen:
 - Cornelis (zie IV)
 - Haesgen
- IV. **Cornelis Willemsz. van der Wolff**, woonde in Noordwijk-Binnen.
Trouwde 16-08-1664 Noordwijk (gerecht) met **Trijntgen Ottendr. van der Linden**, weduwe Willem van Claesz van Velsen.
Geen kinderen uit dit huwelijk.

Een bijzondere vondst in de archieven of elders

In deze rubriek nodigen wij u uit anderen deelgenoot te maken van uw genealogische ervaringen. Hoe een tip, een gesprek, een document in een archief of een vondst ergens op zolder uw onderzoek een nieuw impuls heeft kunnen geven. Wij nodigen u hierbij uit om iets over uw onderzoekservaringen te schrijven om zo anderen te laten meegenieten van uw ervaringen.

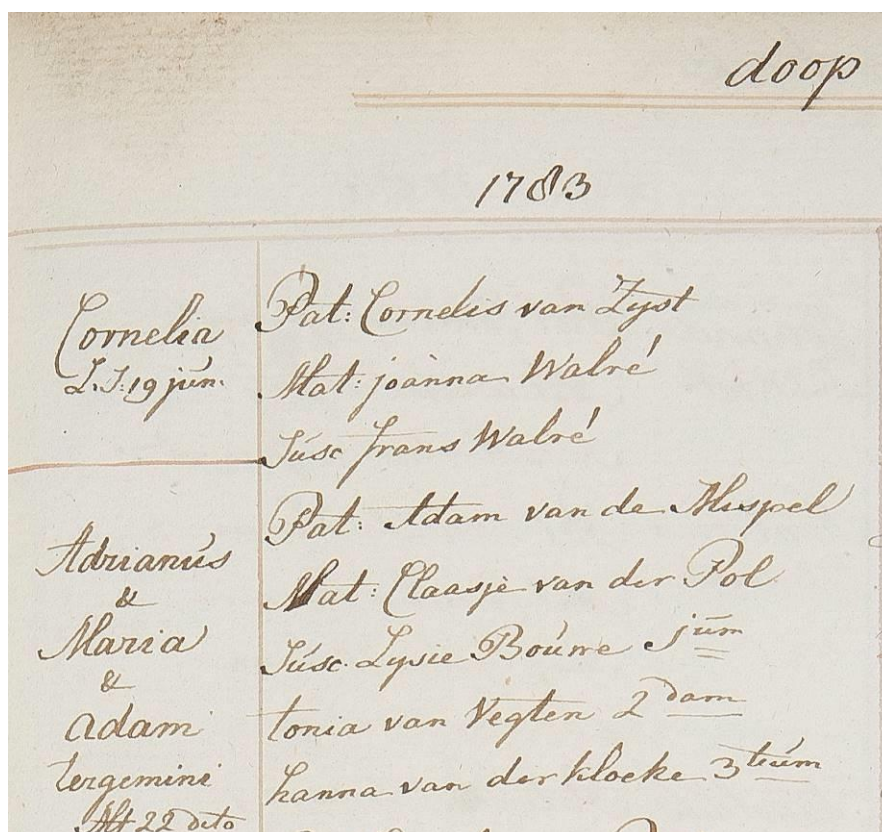
Iedereen heeft wel eens iets bijzonders en onverwachts gevonden in archieven, op internet of op een andere plek. Het kan stimulerend en leerzaam zijn voor anderen om daarover iets te publiceren in dit blad.

Cees Jan van den Hoek laat ons dit keer zien wat hij in de archieven tegenkwam.

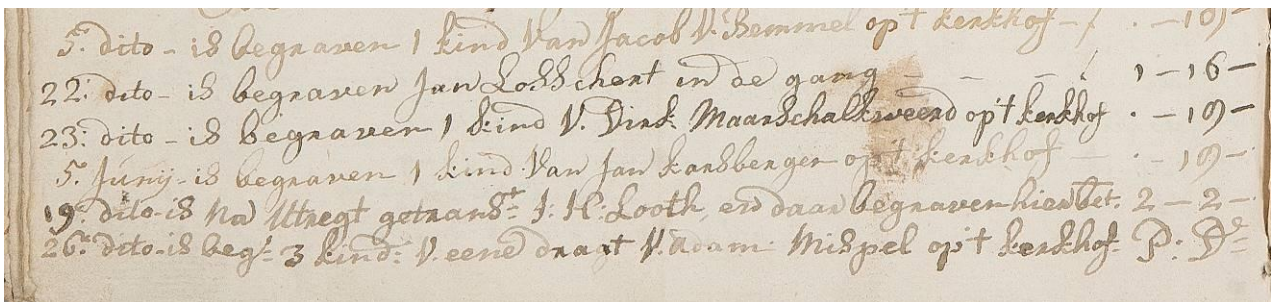
Een drieling in de familie

Tijdens mijn speurtocht naar de kinderen van het echtpaar **Adam van Mispel** en **Claasje van de Pol** kwam ik tot mijn verrassing een twee-eiige drieling tegen.

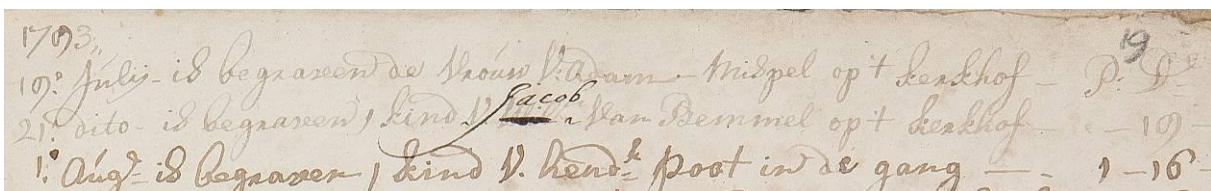
De kinderen zijn alle drie gedoopt in Montfoort op 22 juni 1783; **Adrianus** van Mispel, **Maria** van Mispel en **Adam** van Mispel.

Helaas duurde de vreugde maar enkele dagen. Het begraafboek maakt duidelijk dat de drie kinderen tezamen worden begraven op 26 juni 1783.

Maar dat niet alleen. Dat het bevallen van een drieling in de 18^e eeuw een riskante zaak was mag blijken uit het feit dat Adam op 19 juli 1783 ook aan het graf staat van zijn Claasje van der Pol.

Adam had na deze droevige gebeurtenis wat tijd nodig om dit verdriet te verwerken. Maar toch, op 27-3-1785 trouwt hij met **Christina van Hattum** en samen krijgen zij nog acht kinderen. Adam overlijdt in 1810. Christina volgt hem in 1827.

Voorouderspreekuren in de regio

- **NGV-afdeling Delfland:**

Elke 2e woensdag in de maand van 14.00 tot 16.00 uur in:

Stadsarchief Delft, Gantel 21, 2635 DP Den Hoorn.

- **Ngv-afdeling Kennemerland:**

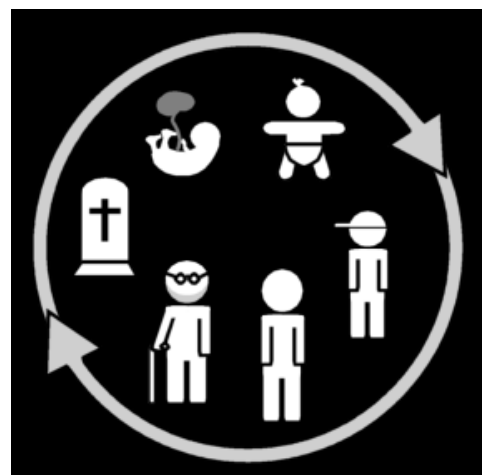
Elke 1^e en 3^e zaterdag van de maand van 10.00-12.00 uur in het:

Noord-Hollands Archief, St Jansstraat 40 2011 RX, Haarlem.

- **Historische Vereniging Alphen (werkgroep genealogie):**

Elke 2e zaterdagmiddag van de maand van 13:00 en 16:00 uur in:

De Vergulde Wagen, Van Boetzelaerstraat 48, Alphen aan den Rijn.

Vertrokken naar Atjeh

Door: Lizette Wassenaar

Via de zoekhulp van het Nationaal Archief kwam ik er onlangs achter dat bepaalde gegevens van KNIL-militairen over de periode 1815-1950 inmiddels zijn gedigitaliseerd. Dat deed mij denken aan de verhalen van mijn vader die, toen ik vele jaren geleden de eerste stappen zette op het gebied van stamboomonderzoek en daarvoor zoveel mogelijk informatie vergaarde, wist te vertellen dat zijn opa Hein Wassenaar samen met zijn twee broers naar Atjeh was geweest. De heren hadden beriberi gekregen, er was schipbreuk geleden en er zou er zelfs een zijn doodgeschoten doordat hij aan de verkeerde kant de trein zou zijn uitgestapt. Het fijne wist hij er verder ook niet van, maar avontuurlijk klonk het allemaal wel. Behalve dat ik het overlijden van een van de broers in Soerabaja in de loop der jaren wist terug te vinden via de website www.roosjeroos.nl en uit andere bronnen kon herleiden dat opa Hein ook in Soerabaja was geweest, is het er nooit van gekomen dit verhaal nader te onderzoeken. En mijn verhuizing naar de andere kant van het land maakt archiefbezoek er niet eenvoudiger op, dus van deze mogelijkheid via internet raakte ik onmiddellijk enthousiast.

De drie broers om wie het gaat zijn **Gerardus (Gerrit) Wassenaar**, geb. Sassenheim 2 april 1865, ovl. Soerabaja 12 september 1892, **Johannes (Jan) Wassenaar**, geb. Sassenheim 18 november 1869, ovl. Sassenheim 26 november 1894 en **Hendrik (Hein) Wassenaar**, geb. Sassenheim 14 april 1872, ovl. Warmond 29 augustus 1937. Het zijn kinderen van het echtpaar **Cornelius Wassenaar** (Sassenheim 1839-1910) en **Cornelia van der Ham** (Rijpwetering 1833- Sassenheim 1873), getr. Sassenheim 3 september 1862. Uit hun huwelijk is verder alleen een jong overleden dochter geboren in 1867.

Jongste zoon Hein is pas 10 maanden oud als zijn moeder overlijdt en zijn vader is nooit hertrouwd. Een echt mannengezin zonder vrouwenhand en vader Cornelis moest natuurlijk wel zorgen voor brood op de plank. Volgens overlevering zouden de mannen er weinig verzorgd hebben uitgezien en gewoond hebben in een bosachtige omgeving. Hieraan hebben ze de bijnaam “de beren” uit het bos te danken, een bijnaam die binnen de familie nog steeds wordt gebruikt, zij het inmiddels als een

soort geuzennaam. Oudste zoon Gerrit is in 1876 op 11-jarige leeftijd in jeugdgevangenis De Kruisberg in Doetinchem terecht gekomen. In 1881 staat er zelfs een opsporingsverzoek voor hem in het Algemeen Politieblad. Hij is dan 16 jaar oud en wordt gezocht wegens valsheid in geschrifte.

Vader Cornelis wordt herhaalde malen opgepakt voor openbare dronkenschap en daarvoor “bij derde herhaling” veroordeeld tot een gevangenisstraf van 3 maanden, die hij van 13 oktober 1888 tot 11 januari 1889 uitgezeten heeft in de Rijkswerkinrichting in Hoorn. Een fraaie familie dus, maar de armoe van die tijd zal er ook wel debet aan zijn geweest. Het ging in vele gezinnen zo. De armoe en de hang naar avontuur zullen waarschijnlijk wel de belangrijkste redenen zijn geweest dat alle drie de zonen dienst hebben genomen bij de koloniale troepen. Bij de aanmelding werd 300 gulden handgeld verstrekt en dat was voor arbeidersknechten een jaarsalaris in die tijd.

De stamboekregistraties van Gerrit, Jan en Hein waren - de stappen van de vorengenoemde zoekhulp volgend - redelijk snel gevonden door te schatten wanneer ze ongeveer dienst genomen zouden kunnen hebben, ook al beschikte ik verder over weinig tot geen informatie. In de zoekhulp staat vermeld dat je als vuistregel een leeftijd van 21 jaar kan hanteren, maar dat klopte in mijn geval bij geen van de drie, dus wat ruimer zoeken is zeker aan te bevelen. In alle drie de situaties is sprake van een inschrijving via het Koloniaal werfdepot te Harderwijk.

Gerardus Wassenaar

Van Gerrit was uit de bevolkingsregistratie van Sassenheim bekend dat hij op 16 februari 1884 was vertrokken naar de Artillerie Kazerne in Leiden. Uit overlevering dat hij vertrokken was naar Atjeh en op de terugreis zou zijn overleden.

Via de namenklapper op de suppletiefolio's kom ik hem tegen in 1885: Wassenaar, Gerardus, geboorteplaats Sassenheim, folio 30734.

Via dit folionummer kan gezocht worden in de scans van de suppletiefolio's. Daar tref ik hem aan onder volgnummer 94352 met als stamboeknummer voor Indië 20279, gevolgd door zijn persoonlijke gegevens en zijn signalement.

Verder staat vermeld:

“Bij het 2^e regt (=regiment) veldartillerie den 20 februari 1884 vrijwillig geëngageerd als stukrijder voor zes jaren met f 60 premie. Is ingeschreven voor de militie in 1884 voor de gemeente Sassenheim (Z-H) onder No 1. Den 22 januari 1885 overgenomen als kanonnier van het 2^e regt veldartillerie met eene op den 18 te voren aangegane nieuwe verbintenis voor zes jaren bij de koloniale troepen, ingaande met den dag van inschepping naar de overzeesche bezittingen met f 300 grat (= gratificatie/handgeld) onder terugbetaling van de vroeger genoten premie ad f 60.”

Gerrit is op 28 februari 1885 met het stoomschip Drenthe vertrokken uit Rotterdam en op 18 april 1885 aangekomen in Batavia. Hij was bij aankomst dus net 20 jaar geworden. In deze stamboekregistratie staan de plaatsen waar een militair gelegerd was niet vermeld. De andere berichten zijn van administratieve aard en handelen hoofdzakelijk over zijn overlijden. Hieruit blijkt dat Gerrit inderdaad op 12 september 1892 te Soerabaja is overleden. Wanneer zijn nalatenschap wordt nagetrokken, wordt gemeld dat deze slechts uit papieren bestaat. De nabestaanden worden ingelicht en hoeven verder dan ook niets te verwachten.

Wat mij opvalt is dat zijn diensttijd van zes jaren in 1891 al was bereikt. Een verlenging van een “verbintenis” staat niet vermeld. Ook is geen doodsoorzaak aangegeven. Daar hij de enige van de drie broers is die dit avontuur met zijn leven heeft moeten bekopen, houd ik vooralsnog de overlevering maar in ere dat hij op de terugweg is doodgeschoten, doordat hij aan de verkeerde kant de trein uitstapte.

Johannes Wassenaar

Jan is terug te vinden in de namenklapper van 1888: Wassenaar, Johannes, geboorteplaats Sassenheim, folionummer 32525. In de suppletiefolio's is hij vervolgens te vinden onder volgnummer 1066, met als stamboeknummer voor Indië: 26138. Gevolgd door zijn persoonlijke gegevens en zijn signalement, waaruit blijkt dat Jan een merkbaar teken heeft aan de rechterzijde van de hals.

Over zijn indiensttreding staat het volgende genoteerd:

“Den 30 november 1887 aangekomen, had zich den 28 te voren te Gouda vrijwillig geëngageerd als soldaat voor zes jaren bij de koloniale troepen,

ingående met de dag van inscheping naar de overzeesche bezittingen met f 300 handgeld.” Hij is dan net 18 jaar oud.

Jan vertrekt met het stoomschip Burgemeester den Tex op 7 januari 1888 uit Amsterdam en komt op 22 februari 1888 aan in Batavia. De militaire carrière van Jan is van korte duur. Amper een jaar later keert hij met het stoomschip Drenthe ziek terug en arriveert op 27 maart 1889 in Rotterdam. In het stamboek staat een notitie over een voordracht voor gagement onder verwijzing naar folionummer 4511a. Met dit nummer kan gezocht worden in de gagementsregisters van het KNIL, die eveneens door het Nationaal Archief zijn gedigitaliseerd. In het betreffende register staat dat aan Jan een tijdelijk gagement van f 100 wordt uitgekeerd (besluit van april 1889), waarbij ook de aard van zijn ziekte wordt aangegeven: wegens moeraskoortskwaadsappigheid, oorzaak onbekend. Jan staat in dit register te boek als fuselier. Ook is genoteerd dat hij de gratificatie ad f 60 heeft genoten. In het daarop volgende jaar wordt Jan weer geschikt bevonden voor de dienst, zodat zijn gagement na december 1890 niet wordt verlengd. Er is nog aangetekend dat een “reclamatie gagement” is gedeponereerd, maar hoe dit is afgelopen wordt verder niet vermeld.

Inmiddels is Jan in augustus 1889 al in het huwelijk getreden en terug in dienst zal hij niet meer zijn gegaan. Over de jaren 1890 t/m 1894 krijgt hij vijf kinderen, waarvan er twee zeer jong overlijden. Jan zelf overlijdt op 26 november 1894 op de nog jonge leeftijd van 25 jaar. Of zijn in het leger opgelopen ziekte daaraan (deels) debet is geweest, blijft in het ongewisse.

Hendrik Wassenaar

Hein wordt vermeld in de namenklapper van 1890: Wassenaar, Hendrik, geboorteplaats Sassenheim, folionummer 33851. Dit leidt in de suppletiefolio's naar volgnummer 5462, stamboeknummer voor Indië: 30520, gevolgd door zijn persoonlijke gegevens en zijn signalement.

Over zijn aanmelding staat hetzelfde geschreven als bij broer Jan, met dien verstande dat zijn aankomstdatum in Harderwijk 7 mei 1890 is en hij zich de dag ervoor op 6 mei in Gouda vrijwillig had geëngageerd als soldaat voor zes jaren bij de koloniale troepen. Ook hij is dan pas 18 jaar oud.

Hiervoor krijgt hij een handgeld van 300 gulden, in die tijd staat dit bedrag gelijk aan het jaarsalaris van een arbeider! Na een opleiding van enkele

weken vertrekt Hein met het stoomschip Prins Frederik op 21 juni 1890 uit Amsterdam, maar dit schip blijkt op 25 juni gezonken te zijn in de golf van Biskaje, zo staat genoteerd. Omdat over deze scheepsramp zeker geschreven zal zijn in de (internationale) pers ben ik gaan zoeken in de online krantenbank van Delpher, waardoor een schat aan informatie tevoorschijn kwam. Pas nadat ik dit allemaal had verzameld, bleek mij dat via de website Stichting Maritiem Historische Databank www.marhisdata.nl over de geschiedenis van de Nederlandse Scheepvaart vanaf 1813 heel veel informatie is te vinden, waaronder dus ook over deze scheepsramp.

De (ramp)reis van Hein door mij samengevat:

De Prins Frederik op weg naar Java maakt een tussenstop in Southampton van 22 tot 24 juni, waarna het schip verder vaart. Enkele dagen later verschijnen er berichten in de krant dat dit schip, op 25 juni 's avonds, in dichte mist in de Golf van Biskaje is overvaren door het Engelse stoomschip de Marpessa en in acht minuten is gezonken. Uit latere krantenberichten valt op te maken dat het gros van de opvarenden gelukkig op tijd in de reddingsboten heeft kunnen komen dankzij een net nieuw te waterlatingssysteem (Duinker's toestel), vervolgens zo'n 2,5 uur op zee heeft rondgedobberd om uiteindelijk in de mist weer op de ook zwaar gehavende en water makende Marpessa te stuiten. Ook daar zitten de mensen aanvankelijk in de reddingssloepen, omdat de kapitein bang is dat zijn schip zal zinken, maar dit blijkt gelukkig niet zo te zijn, waarna iedereen aan boord wordt gehaald. Ze zwalken nog een dag of twee rond, maar slagen er uiteindelijk in om met de Marpessa binnen te lopen in Falmouth, waar ze worden ondergebracht in een kazerne (volgens Engelse kranten op het terrein van het fort Pendennis Castle). De ramp heeft het leven gekost aan 7 militairen en alle bagage is ten onder gegaan. Maar Hein heeft het overleefd!

Vanuit Nederland wordt voor nieuwe kleding voor de manschappen gezorgd en rond 7 juli worden ze opgepikt door het stoomschip Sumatra om hun reis naar Batavia te vervolgen. De andere passagiers zijn dan al terug gevaren naar Nederland. Via Genua, het Suezkanaal, Point de Galle, Padang en Priok komt de Sumatra op 14 augustus 1890 aan in Batavia (Jakarta).

Over de rol van de militairen tijdens de reddingsoperatie wordt door de verschillende getuigen van het ongeluk zeer uiteenlopend geoordeeld, van lovend tot waardeloos, maar voor de bemanning is er niets dan lof. De kapitein is tot op het laatst op zijn schip gebleven.

Aan boord van het gezonken schip waren ook waardevolle goederen, waaronder een miljoen gemunt zilver. (Volgens informatie op www.wrecksite.eu zijn schip en lading nooit teruggevonden.)

Hein op latere leeftijd.

Volgens overlevering heeft Hein in Atjeh beriberi gekregen. Na vier jaar dienst wordt hij volgens aantekening in het stamboek gerepatrieerd met het stoomschip Salak. Dit schip arriveert op 21 augustus 1894 in Rotterdam. In het stamboek staat ook voor Hein een voordracht voor tijdelijk gagement genoteerd, met folionummer 9777a. Blijkens het betreffende gagementsregister wordt aan hem een tijdelijk gagement (pensioen) van f100 toegekend (besluit van september 1894). Hierbij staat als reden vermeld:

“slepde buikloop en bloedarmoede (lich...?/slecht leesbaar) niet ontstaan in en door den dienst”. Zijn functie staat hierin genoteerd als ziekenoppasser.

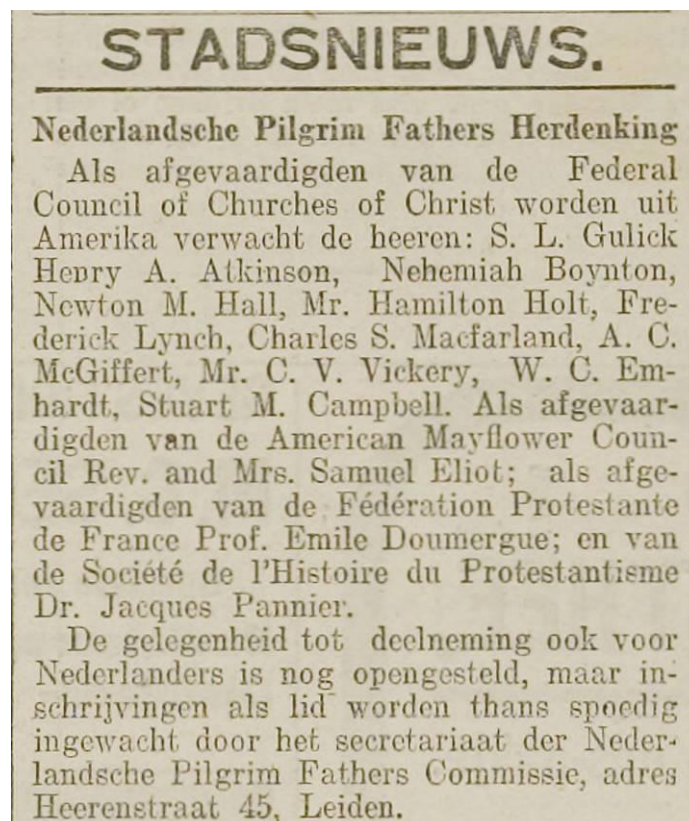
Hein zal nog een tijdje klachten hebben gehad, want hij is ruim een jaar later enkele dagen opgenomen geweest in het militaire hospitaal in Leiden. Of was deze opname bedoeld om hem te keuren? Daar was namelijk inmiddels opdracht voor gegeven. In het gagementsregister staat: “Als het gagement verlengd wordt, van het 1^e kw 96 in te houden

f0,83 voor verpleging in het militaire hospitaal te Leiden van 25 t/m 27 november 1895”.

Na de keuring wordt hij eind 1895 geschikt verklaard voor de dienst, waardoor hij niet langer gagement kan krijgen. Uit een laatste aantekening blijkt dan dat er begin 1896 f 1,65 aan oorlog (hiermee zal het ministerie bedoeld zijn) is betaald ten laste van de staat in verband met eerdergenoemde verpleging van Hein.

Hein is na thuiskomst ingetrokken bij het gezin van zijn broer Jan op de Zandslootkade in Sassenheim, waar ook vader Cornelius dan inwonend is. Overigens blijkt Hein al die jaren overzee nooit uitgeschreven geweest te zijn in de bevolkingsregistratie van Sassenheim. Hij trouwt in 1898 en verhuist met zijn gezin in 1901 naar Warmond, waar hij in de loop der tijd een eigen bedrijf opbouwt als bloemist/bollenkweker. Ondanks zijn magere start in het leven, is het uiteindelijk helemaal goed gekomen met opa Hein en zijn nageslacht.

Een fragmentgenealogie van deze familie is gepubliceerd in het jubileumnummer 2016 van de NGV, blz. 26 e.v., bij een verhaal van mijn hand getiteld: “Stammoeder Hijndrijntje Wassenaar (1786-1836) zorgt voor een bloeiende familietak”.

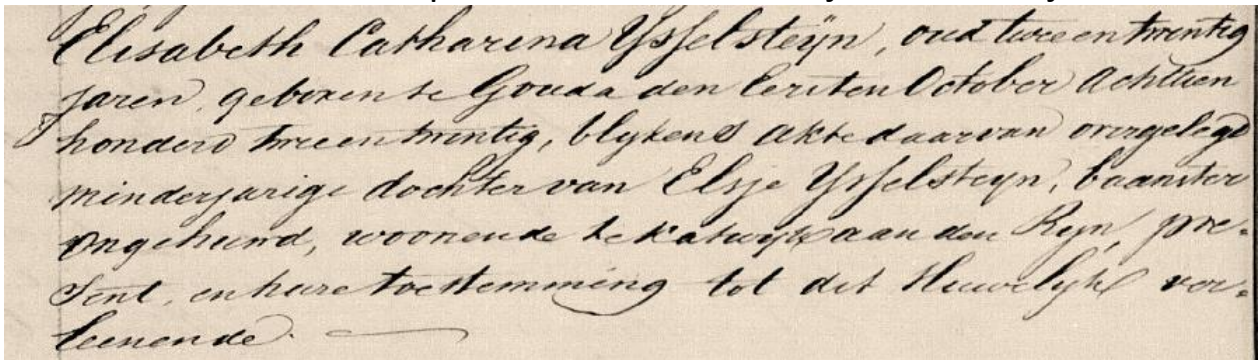

Leidsche Courant 29-7-1920

De afstamming van Elisabeth Catharina IJsselsteijn

Door: Dik Vermeulen

Over de afstamming van **Elisabeth Catharina IJsselsteijn**¹ bestond in het verleden wat onzekerheid². Dit werd veroorzaakt doordat in diverse akten verschillende leeftijden voorkwamen. Zij is de dochter van **Elsje IJsselstein**, geboren 19 december 1794, doop 21 december 1794 te Gouda³, overleden 23 september 1847 te Katwijk aan den Rijn⁴.

Katwijk, huwelijksakte 1844 nummer 37 (detail)⁵

Elisabeth treedt op 21 november 1844 te Katwijk in het huwelijk met **Wigtman van der Does**⁶. Van dit huwelijk zijn de bijlagen in de 2^e wereldoorlog verloren gegaan. In de huwelijksakte zijn van beide echtlieden de geboortedata (opvallend: veelal volstond men met de leeftijd) en de namen van de ouders vermeld. De vader van de bruid is echter onbekend. Volgens deze akte zou Elisabeth geboren zijn te Gouda op 1 oktober 1822. In de Burgerlijke Stand van Gouda van dat jaar is onder nummer 81 de geboorteakte opgenomen. Op 3 oktober 1822 geeft de vroedvrouw, **Martina van Havezaat**, de geboorte aan van Elisabeth Catharina IJsselsteijn. Zij verklaart dat een kind van het vrouwelijk geslacht is geboren in het huis aan de Robaarsteeg letter E nummer 107 uit Elsje IJsselsteijn, oud 26 jaar, ongehuwd en wonende op hetzelfde adres. De getuigen zijn **Salomon van der Helm** en **Adrianus IJsselstein**⁷. De geboortedatum 1 oktober 1822 wordt dan ook in alle genealogieën die ik tegenkwam voor juist aangenomen.

Echter: na twee maanden overlijdt deze dochter!

Op 9 december 1822⁸ wordt door dezelfde getuigen als bij de geboorteakte het overlijden – op 7 december 1822 – aangegeven van Elisabeth Catharina IJsselsteijn, oud 9 weken. De overige vermeldingen komen overeen met hetgeen in de geboorteakte is weergegeven.

Kennelijk heeft de ambtenaar van Gouda ten tijde van het huwelijk tussen Elisabeth en Wigtman een extract van de verkeerde geboorteakte naar Katwijk gezonden. Er moet dus een andere dochter van Elsje IJsselstein zijn, die met Wigtman van der Does in het huwelijk is getreden.

BS Overlijden met Elisabeth Catharina IJsselstein

Overledene	Elisabeth Catharina IJsselstein	Documenttype	BS Overlijden
Geslacht	Vrouw	Erfgoedinstelling	Streekarchief Midden-Holland
Leeftijd	0	Collectiegebied	Zuid-Holland
Vader	NN	Aktenummer	438
Moeder	Elsje IJsselstein	Registratiedatum	09-12-1822
Gebeurtenis	Overlijden	Akteplaats	Gouda
Datum	07-12-1822	Aktesoort	Overlijdensakte
Gebeurtenisplaats	Gouda		

Binnen een jaar na het overlijden van Elisabeth vinden wij in Gouda de geboorte van een dochter van Elsje IJsselstein⁹. Opnieuw is het de vroedvrouw Martina van Havezaat die op 18 november 1823 aangifte doet van een kind van het vrouwelijk geslacht dat op de 16^e dezer maand geboren is in het huis staande in de Rosendaal letter E nummer 173, uit Elsje IJsselstein, oud 28 jaar, hekelster, wonende op hetzelfde adres en ongehuwd. Volgens de vroedvrouw heeft de moeder het meisje de voornaam **Elsje** gegeven. De getuigen zijn **Christiaan van Hertem** en **Gerrit Kane**. Deze laatste is de stiefvader van Elsje IJsselstein. Na het overlijden van haar vader, **Isak IJsselsteijn** (1770-1801), is deze Gerrit Kane op de 16^e van de wintermaand (= december) 1810 te Gouda voor het gerecht getrouwd met haar moeder, **Neeltje van Schenderen**, (1770-1829)¹⁰. Voor beiden was dit het 2^e huwelijk.

Voor en nadat haar kinderen Elisabeth Catharina (1822) en Elsje (1823) werden geboren heeft Elsje IJsselstein nog enkele kinderen gebaard:

Op 17 maart 1818 wordt door de stadsvroedvrouw vertoond een dood kind van het vrouwelijk geslacht, den 15^e dezer maand uit Elsje IJsselstein, oud 21 jaar, hekelster, ongehuwd wonende in het Klooster op de Nieuwehaven, letter J nummer 88, dood geboren¹¹. Uit het feit dat Gerrit Kane een van de getuigen bij de aangifte is, kan worden geconcludeerd dat het hier om dezelfde Elsje IJsselstein gaat, ondanks de (onjuiste) vermelding dat zij 21 jaar is.

Op 29 februari 1820 geeft **Jan Kerkmeester**, oud 25 jaar, arbeider, wonende op de Boge aan een kind van het mannelijke geslacht¹². Dit kind, dat Gerrit genoemd wordt, is geboren op 27 februari 1820 op de Boge letter F nummer 25. Hij erkent de vader te zijn. De moeder van het kind is Elsje IJsselsteijn, oud 24 jaar, hekelster, ongehuwd, wonende op de Boge. Wederom is Gerrit Kane, pijpmakersknecht, een van de getuigen. De jonge boreling **Gerrit Kerkmeester** overlijdt tien weken na zijn geboorte op 12 mei 1820 op het adres Nieuwehaven letter H nummer 127. Ook hier is Gerrit Kane een van beide getuigen¹³. De relatie tussen Elsje en Jan Kerkmeester (geboren op 10 februari 1794 te Huizen en aldaar gedoopt op 16 februari 1794¹⁴) zal hierna zijn beëindigd. Op 14 oktober 1835 treedt hij te Utrecht in het huwelijk met de weduwe **Margrita van Os**¹⁵, waar hij overlijdt op 12 december 1865¹⁶. Terzijde deze Jan Kerkmeester had het tijdens zijn leven niet breed, getuige de vastleggingen door de Utrechtse diaconie.

In het tweede decennium van de 19^e eeuw krijgt Elsje IJsselstein kennelijk een relatie met **Joseph Steinger**. Deze Joseph kwam uit Zwitserland en hij was soldaat in het 1^e bataljon 32^e regiment te Gouda¹⁷. Uit deze relatie werd op 18 december 1829 een dochter geboren. Deze dochter, die door de vader wordt erkend, kreeg de voornaam van **Catharina**¹⁸. Catharina is geboren in het huis in de Rozendaal Letter E nummer 113, waar ten tijde van haar geboorte haar ouders woonachtig waren. Ook bij deze aangifte was Gerrit Kane weer aanwezig. In het bevolkingsregister van Gouda staan in 1830 in het huis Wijk E Vogelezang 111 ingeschreven:

Elsje IJsselstein, 31 jaar, hekelster
Elisabeth IJsselstein, 6 jaar
Nicolaas de Jong, 12 jaar¹⁹
Gerrit Kane, 65 jaar, pijpmaker
Jozeph Steinger, 31 jaar (uit Zwitserland)
Catherina IJsselstein, 3 maanden

Opvallend is dat in de desbetreffende kolom geschreven is dat er zeven personen tot het huishouden behoorden (een 6 is veranderd in een 7), terwijl er zes personen worden genoemd.

De hier vermelde Elisabeth is dus Elsje (1823), die in 1844 huwt met Wigtman van der Does. De Zwitserse Joseph Steinger is (kennelijk) niet altijd soldaat geweest. In de geboorteaangifte van zijn dochter Catherina staat dat hij op dat moment arbeider was. Dit zal waarschijnlijk mede

veroorzaakt zijn doordat bij Koninklijk Besluit van 31 december 1828 was bepaald dat alle Zwitserse regimenten per eind 1829 afgedankt zouden worden²⁰. Ook verklaart dit dat hij bij de geboorte van zijn dochter Catharina op 18 december 1829 in hetzelfde huis woonde als Elsje IJsselstein en kort hierna met haar verhuisde naar Wijk E Vogelezang 111 te Gouda.

Joseph komt voor in het stamboek onderofficieren en minderen na 1813, onder nummer 24742 (met in de marge zie 3092 Regt Indien No. 32). Dit stamboek vermeldt zijn geboortedatum (11 oktober 1792), de geboorteplaats (Büron) en zijn ouders (**Johann Steinger** en **Catharina Kodt**). Bij de inschrijving heeft hij laatst gewoond in Utrecht. Bij zijn aankomst in het korps is hij lang 1 ellen, 6 palmen, 4 duimen en 4 strepen. Hij had een lang aangezicht, een breed voorhoofd, grauwe ogen, een brede neus, een grote mond, een spitse kin, bruin haar, gewone wenkbrauwen en was pokdalig. Joseph is aangekomen in het korps op den 31e maart 1830, zijnde op den 21 dito te Utrecht vrijwillig geëngageerd als soldaat voor de tijd van zes jaren handgeld toegestaan tien gulden en 50 cent. Hij heeft volgens het stamboek in Nederland gediend bij het regiment Zwitserland no. 32 van 18 november 1815 met paspoort 9 oktober 1829. Op 22 mei 1850 is hij overgegaan aan boord van het schip Louise Princes der Nederlanden met bestemming Oost Indiën. In de Nieuwe Rotterdamsche Courant van 31 mei 1850 is vermeld dat dit schip onder leiding van kapitein Göbel vertrokken is uit Dordrecht.

Zijn dochter Catharina huwt op 11 januari 1860 te Vlaardingen met de weduwnaar **Boudewijn Groen** (1825-1901). In de huwelijksakte²¹ staat dat haar vader Joseph Steinger in Oost Indiën is overleden. Zij krijgt 6 kinderen, waarvan het eerste kind een dag na de geboorte overlijdt. Opvallend is dat zij haar jongste zoon vernoemt naar de echtgenoot van haar (half?)zuster Elsje IJsselstein, namelijk de niet alledaagse naam Wigtman!

Uit bovenstaande feiten kan dus geconcludeerd worden dat de vrouw, die op 21 november 1844 met de voornamen Elisabeth Catharina in het huwelijk trad met Wigtman van der Does, Elsje IJsselstein is!

Blijft de vraag nog open staan: Wie was haar vader?

Om hier een antwoord op te kunnen geven zou gekeken kunnen worden naar de vernoemingen. De voornaam Elsje (ook Elisabeth) komt waarschijnlijk van Elsje Houtham (1742-1796), de grootmoeder van Elsje

IJsselstein. De 2^e voornaam Catharina komt voor zover valt na te gaan niet voor bij haar directe voorouders (2-3 generaties). De moeder van Joseph Steinger heette wel Catharina! Mogelijk was deze Joseph al in de jaren 1821-1823 in Gouda gelegerd in het Zwitserse garnizoen in het pand Sint-Joris Doelen aan de Lange Tiende weg. Dan zou hij de vader kunnen zijn. Maar dat hij in deze tijd al een relatie met Elsje IJsselstein had is nog niet bewezen. Hoewel de vernoeming van de dochter Elisabeth Catharina (1821) hier wel sterk naar verwijst.

¹ De achternaam IJsselsteijn komt in de archiefstukken ook voor als IJsselstein. Uitgangspunt is dat de achternaam wordt aangehouden, zoals deze bij de doop of geboorte is vastgelegd. In geval een akte wordt geciteerd, dan wordt die spelling van de achternaam gehanteerd.

² Zie Gens Nostra 58 (2003) bladzijde 370 en Gens Nostra 59 (2004) bladzijde 291

³ DTB Gouda, Doopboeken bladzijde 57

⁴ BS Katwijk, overlijdensakte 86

⁵ De in dit artikel opgenomen afbeeldingen zijn afkomstig van scans uit Familysearch en voor de leesbaarheid enigszins bewerkt

⁶ BS Katwijk, huwelijksakte 37

⁷ In deze geboorteakte is vermeld dat Adrianus IJsselstein in 1822 41 jaar oud is. Hij zou geboren moeten zijn rond 1781. Elsje heeft wel een broer met dezelfde naam, maar deze is gedoopt in 1798 (DTB Gouda)

⁸ BS Gouda, overlijdensakte 438

⁹ BS Gouda, geboorteakte 445

¹⁰ Gouda Trouwen Gerecht 1810, bladzijde 286

¹¹ BS Gouda, overlijdensakte 92

¹² BS Gouda, geboorteakte 78

¹³ BS Gouda, overlijdensakte 168

¹⁴ DTB Huizen

¹⁵ BS Utrecht, huwelijksakte 308

¹⁶ BS Utrecht, overlijdensakte 1648

¹⁷ Zie Vredegerecht civiele zaken Gouda 1827, inventarisnummer 19, akten 63 en 64, waarin Joseph Steinger wordt genoemd onder de attestanten met vermelding dat hij afkomstig is uit Zwitserland en dienst doet in het 1^e bataljon van het 32^e regiment.

¹⁸ BS Gouda, geboorteakte 499

¹⁹ Nicolaas de Jong is waarschijnlijk de zoon van Nicolaas de Jong, pijpmakersbaas, en Aletta Nabbe. Hij is geboren te Gouda op 5 april 1818. (geboorteakte 104), overleden te Gouda op 11 december 1892 (overlijdensakte 608). Het is niet duidelijk waarom Nicolaas in 1830 op dit adres woonde. Zijn beide ouders waren nog in leven.

²⁰ Zie hiervoor het artikel "Een Zwitserse kolonie in de negentiende-eeuws Gouda" (Henk Povée, 126 Tidinge van Die Goude

²¹ BS Vlaardingen huwelijksakte 1

Het gezin op de NGV-Rijnlandfolder

Aanvraag 'Staat van dienst'

Door: Ank Poland

In het voorjaar deed ik een schriftelijke poging om de 'staat van dienst' (dossier van militairen en burgers die niet meer in actieve dienst zijn) van mijn vader op te vragen bij het ministerie van defensie. Onlangs volgde de volgende reactie.

In verband met de AVG is de aanvraagprocedure voor het opvragen van een persoonsdossier of medisch dossier veranderd.

Alle aanvragen dienen gedaan te worden via de Internetsite van defensie. <https://www.defensie.nl/onderwerpen/privacyrechten/privacyrechten-bij-defensie>

Om bij de juiste afdeling terecht te komen maakt u de volgende keuzes:

Kies voor de volgende keuze:

- Recht op informatie

Dan maak je een keuze uit een van de volgende keuzes:

- Eigen persoonsgegevens
- Persoonsgegevens van een ander
- Persoonsgegevens van een overladen persoon

Vul bij het volgende vraag **Werknemer-id / registratienummer** het peoplesoft nummer of registratienummer in. Maar als je deze gegevens niet weet vul dan altijd de geboortedatum in van de persoon om wie het gaat.

Bij de vraag **Om welke persoonsgegevens gaat het?**

Kies dan altijd een van de volgende keuzes

- Volledig personeelsdossier
- Overzicht staat van dienst
- Medisch dossier

Het systeem geeft aan welke documenten verplicht zijn om te uploaden.

Wilt u zowel een medisch als een personeelsdossier dan zijn dat 2 formulieren die u hoort in te vullen.

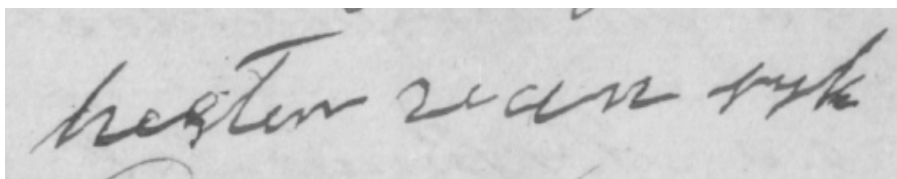
De familie Schriers, hiernaast afgebeeld in klederdracht zoals op de folder van NGV-afdeling Rijnland, komt in onze volgende uitgave aan bod.

Het testament van Hester van Eijk (1743 - 1816) en het Koningshof in Katwijk a/d Rijn

Door: Maryke Snels

Op 9 april 1808 heeft **Hester van Eijk** bij notaris **Albertus Kleijnenbergh** te Leiden een testament¹ laten passeren. Zij wordt genoemd 'een meerderjarige ongehuwde persone' en woont in het 'Koningshof' te Catwijk aan de Rhijn.

Zij verklaarde tot haar enige en universele erfgenamen te benoemen haar neef en nicht **Jan van Eijk** en **Jacomina Catharina van Eijk**, beiden kinderen van wijlen haar broeder **Jan van Eijk** en bij vooroverlijden hun wettige nakomelingen. Indien hierbij sprake is van minderjarige erfgenamen dan stelt zij als voogden aan **Jan Nuij**, haar aanbehuwde broeder, en **Abraham van Leeuwen**, haar goede bekende.

A photograph of a handwritten signature in cursive script, which reads 'Hester van Eijk'.

Nadere informatie over de genoemde personen ten tijde van het opstellen van het testament in 1808.

1. **Hester van Eijk** is op 4 april 1743 gedoopt in de Hooglandse Kerk als dochter en 6^e kind van **Jan van Eijk** en **Hester Verhamme**, waarbij Isaac Kleijnenberg (stiefgrootvader) en Ida van den Elshout (grootmoeder) getuigen waren.

2. Broer **Jan van Eijk** is op 25 april 1745 gedoopt in de Hooglandse Kerk als zoon en 7^e kind van Jan van Eijk en Hester Verhamme. Hij is op 8 september 1776 gehuwd met **Jannetje Brevee** (*1754) en is dan kleermaker. Het paar krijgt 5 kinderen, van wie er drie jong overlijden. Jan zelf overlijdt in april 1801, waarna zijn weduwe in december 1801 hertrouwt met weduwnaar **Johannes (Jan) Nuy** (*1750), knoopmaker.

3. Neef **Jan van Eijk** is op 17 april 1788 gedoopt in de Hooglandse Kerk als zoon en 4^e kind van Jan van Eijk en Jannetje Brevee. Hij is timmermansknecht en in 1808 20 jaar oud en ongehuwd.

4. Nicht **Jacomina Catharina van Eijk** is op 28 juli 1793 gedoopt in de Hooglandse Kerk als dochter en 5^e kind van Jan van Eijk en Jannetje Brevee. Zij is in 1808 veertien jaar oud.

Hester van Eijk is in 1808 65 jaar oud. Zij woont in het Koningshof in Katwijk. Dat blijkt een in 1805 gebouwd pand, bestemd voor hervormde ongehuwde oudere dames of weduwen. De stichter is **Antonia Jacoba Koning**, overleden op 2 juli 1802 en in Katwijk begraven. De ongehuwde predikantsdochter die na een langdurige ziekte op 42-jarige leeftijd overleed, liet voldoende geld na om dit hofje te kunnen stichten. Zonder Antonia Jacoba Koning was het Koningshof aan de Kerkstraat 47 in Katwijk aan den Rijn er nooit gekomen. In de statige panden rond de tuin zijn vier woningen gevestigd.

Dezen morgen, omtrent zeven uren, is myn Nicht.
Jufvrouw **ANTONIA JACOBA KONING**, na een langdurige
Ziekte van ruim twee-en-twintig weeken, in den ouderdom
van 42 Jaaren en 10 dagen, overleden, waar van by dezen
aan Familie en Bekende kennis geeve.
LEYDEN den **GERARD PICKE**,
2 July 1802. *mede uit naam van verdere Familie.*

Antonia Jacoba Koning erfde via haar moeder **Emmerentia Le Maire** een grote hoeveelheid bezittingen. Notaris **Albertus Kleijnenbergh**, door Antonia op 14 mei 1802 tot executeur benoemd², heeft de bezittingen in kaart gebracht. Het Memoriaalboek geeft een uitputtend overzicht voor de Collaterale Successie. Emmerentia Le Maire erfde in 1780 van haar vader **Gerard Le Maire**, Med. Doctor te Leiden (boedelscheiding, 21 folio's). Zij liet in 1799 alles na aan haar dochter Antonia Jacoba Koning (veel notarieel verkeer).

Bezittingen in 1802

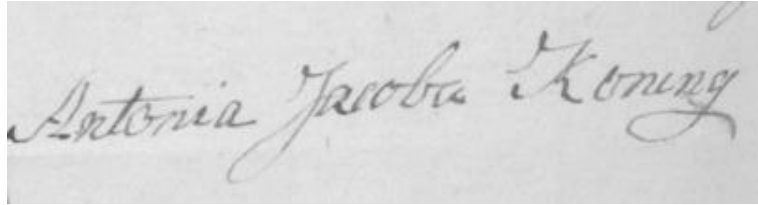
Huis op het Steenschuur (f 1000.-), 35 morgen land in Heerlijkheid Cromstrijen (f 24.179.-), Huismanswoning en 33 morgen land ca in Numanspolder in Heerlijkheid Cromstrijen (f 22.419), helft van Huismanswoning en weilanden onder Warmond in 't Westeinde van den Hogeweidsche Polder (f 3.250), weiland onder Oegstgeest (f 350), weiland onder Goudswaart (f 700),

Obligaties ten laste van 't Gemeene Land van Holland en WestFriesland (kantoor Den Haag f 14.500 ; kantoor Delft f 3000; kantoor Rotterdam f 2000; kantoor Leyden f 14.000), Recepissen (ontvangstbewijzen) ter waarde van f 47.900, Obligaties (f 11.000), Buitenlandsche Effecten (Russisch Keizerrijk, Hongaars Keizerrijk, Koningrijk Zweeden,

Deenemarken, Verenigde Staten van America, f 31.278).

Alles tezamen een bedrag van f 174.500. –, waarover f 19.165 aan successiebelasting betaald is.

[waarde in koopkracht anno 2018 f 2.950.000 / € 1.339.000]

De ongehuwde Hester van Eijk is vermoedelijk bij haar moeder blijven wonen in Leiden tot die in februari 1795 overleed. Bij het huwelijk van haar zus Maria in 1784 is zij getuige en woont op de Hogewoert. Kende Hester van Eijk Antonia Jacoba Koning? Antonia heeft met notaris Albertus Kleijnenbergh heel veel zakelijk contact gehad³. Antonia woont bij haar overlijden aan de Steenschuur te Leiden evenals de notaris.

Koningshof - Katwijk aan den Rijn - 20124221 - RCE - Diversen:
Koningshof

Photo: BotMultichillT | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (CC-BY-SA-3.0-NL)

Het gezin **Van Eijk-Verhamme** telde negen kinderen (1735-1750). Zou slechts zoon Jan (nog levend) nageslacht hebben in 1808? Dat zou best zo kunnen zijn. Van drie kinderen is bekend dat zij zeer jong zijn overleden. Van drie kinderen zijn geen nadere gegevens gevonden. Dochter **Marijtje van Eijk** huwt op 45-jarige leeftijd in 1784 met **Jan van Millegen** en heeft voor zover bekend geen nageslacht gekregen en Hester zelf is ongehuwd gebleven. Van de twee in het testament genoemde kinderen van zoon Jan heeft alleen (klein)zoon **Jan van Eijk** nageslacht gekregen (drie volwassen geworden kinderen). **Hester van Eijk** is overleden in het Koningshof te Katwijk op 13 november 1816, 73 jaar oud.

¹ ELO Archief 506, inv.nr 2577, akte 20, scan 265-268

² 1802-05-14 Procuratie AJ Koning - NL-LdnRAL_AR_506_2628_0372

³ 1803-01-17 AJ Koning, acte 8 - NL-LdnRAL_AR_506_2630_0030

Activiteiten afdeling Delfland

Voor meer informatie over de onderwerpen van afdeling Delfland zie: **DFL.ngv-afdelingen.nl**

De lezingen worden gehouden in het Kerkelijk Centrum Delfgauw, Zuideindseweg 7, 2645 BD Delfgauw.

Alles onder voorbehoud m.b.t. coronamaatregelen.

De lezingen beginnen om 20.00 uur, alleen op 12 november om 19.30 uur.

- Donderdag 10 september: '**Ordenen van een familiearchief**' door Carla van Beers.
- Donderdag 15 oktober: '**Delftenaren in de VOC**' door A.J.M. van Velzen.
- Donderdag 12 november: '**Wie schrijft die blijft. Schrijven van een familiegeschiedenis**' door J.F.J. Grimmelikhuisen.

Van Leienaar naar Stadjer

Door: Henk Werk

Zag hij geen brood in de Leidse textielindustrie? Zocht hij het avontuur? Hoe dan ook betovergrootvader **Hendrik Werk** (Leiden 1826 - Groningen 1907) – lang 1 meter en 65 cm, blauwe ogen en donkerbruin haar – sloot op 30 mei 1844 voor de tijd van zes jaren, één maand en één dag vrijwillig een verbintenis af als soldaat bij de Nationale Militie. Zijn handtekening was twintig gulden handgeld waard. Hij zal toen nog niet hebben vermoed hoe bepalend deze stap in zijn verdere leven zou zijn.

Hendrik werd ingedeeld bij het 3e Regiment Infanterie en zou het niet verder schoppen dan soldaat. Of hij in het 1e of 4e bataljon diende, heb ik niet kunnen achterhalen. Beide bataljons lagen namelijk vanaf 1847 te Groningen in garnizoen. Toen zijn diensttijd op 29 mei 1850 eindigde vestigde burger Hendrik Werk zich in Groningen en mocht zich vanaf dat moment Stadjer en Molleboon noemen. Later in dat jaar trouwde Hendrik met het 21-jarige kermismeisje, koekenbakster **Clara Tuntelaar**. Gezamenlijk stonden zij aan de wieg van het ‘meelimperium’ waarin de familie Werk al rondreizend olieballen, poffertjes, wafels en appelbeignets bakte. Drie generaties later eindigde het kermisbestaan in 1961 door gebrek aan opvolgers.

Het had nogal wat voeten in aarde voordat Hendrik en Clara elkaar in 1850 het jawoord in het Groninger stadhuis konden geven. Waren nagenoeg alle vereiste documenten in juni en juli voorhanden, de notariële akte waarmee Hendriks moeder **Sara Laterveer** haar zoon toestemming gaf te trouwen liet echter lang op zich wachten. Pas op 4 oktober werd de handtekening van notaris **Anthonij Wijnstroom** door de president van de arrondissementsrechtbank te Leiden gelegaliseerd. De akte werd de bruidegom met certificaat van onvermogen (gratis) verstrekt. Daarmee was de laatste hobbel genomen voor het huwelijk, dat op 27 oktober werd voltrokken. Clara was vier maanden zwanger toen zij haar jawoord gaf. Evenals Hendrik was Clara halfwees. Haar moeder **Maria Eliesabet van Duijn** gaf mondeling toestemming in de trouwzaal, maar kon dit niet met haar handtekening bekrachtigen omdat zij de schrijfkunst niet machtig

was. Niet verwant aan het bruidspaar tekenden koopman **Pieter Boekhoudt**, kleermaker **Willem Bakker** en arbeiders **Jan Riedmans** en **Luccas Velthuis** als getuigen.

Waarom zou Sara Laterveer besloten hebben niet naar Groningen af te reizen? Te grote aanslag op haar beurs? Lichamelijk te belastend? In die tijd was het niet even een uitstapje, maar een hele onderneming om vanuit Leiden naar Groningen te reizen. Afhankelijk van het jaargetijde en het weer duurde een reis één tot twee dagen. Met de trein van Leiden naar Amsterdam station Westerpoot, per omnibus naar station Weesperpoort aan de oostkant van de stad, en verder per trein naar Arnhem. Sara had in Amsterdam ook kunnen besluiten op de boot naar Lemmer of Harlingen te stappen en vandaar uit haar reis per koets voort te zetten.

Waardgracht ca. 1930 / Gemeentewerken Leiden / Beeldbank ELO

Het is echter zeer voorstelbaar dat Sara als spil in de huishouding niet gemist kon worden en het geld voor de reis niet kon missen. Volgens de in 1849 gehouden volkstelling woonde naaister Sara Laterveer in een van de arbeidershuisjes aan de Waardgracht. Huisjes met niet meer dan twee

betegelde kamers en een zolder, die meestal niet was beschot. De 'poepdoos' bevond zich op het achterplaatsje, waarop onder een afdak eenpansmaaltijden werden bereid. Een armetierige woonsituatie, zeker als je bedenkt dat dertien personen onder één dak woonden. De twee jongste ongetrouwde kinderen woonden nog bij hun moeder: **Pieter Werk**, zeventien jaar oud en fabrieksarbeider, en **Elisabeth**, twintig jaar oud en spinster van beroep. Sara zal ook deels de zorg over zes inwonende kleinkinderen, in leeftijd variërend van nul tot dertien jaar, hebben gehad. Want ook de gezinnen van Sara's tweelingdochters spinsters **Sara Johanna Maria** en **Johanna Maria Sara** woonden in. De eerste was getrouwd met sjouwer **Abraham de la Rie**, haar tweelingzus met kaarder **Bernardus van der Lelie**.

Hendrik Werk en Clara Tuntelaar kregen elf kinderen: vier zonen en zes dochters, één kind kwam levenloos ter wereld. Van de zonen bereikten overgrootvader **Hendrik** en **Jan Bartus** de leeftijd der volwassenen.

Jan Bartus (Assen 1864 - Groningen 1926) nam twee jaar na zijn huwelijk met **Anna Huizinga** de zaak, bestaande uit een poffertjeskraam, een oliekoekenkraam en een schuitje genaamd "Anna", over van hun vader. Hendrik (Delfzijl 1862 - Groningen 1945) begon met echtgenote **Froukje Bremer** op primitieve wijze voor zichzelf. Met een jol waarop net een suikerkraam paste, een dekzeil diende als huif waaronder zij overnachtten.

Twee jaar na het overlijden van Jan Bartus overleed Anna, waarna de beide zonen **Hendrik** en de elf jaar jongere **Louwrens** het kermisbedrijf van hun ouders voortzetten. Het huwelijk van Hendrik met **Egberdina Kats** bleef kinderloos. Louwrens en **Wilhelmina Vink** kregen één kind, dochter **Anna**. Anna trouwde een burger met een eigen zaak waarmee een einde kwam aan het kermisbedrijf "J. Werk-Huizinga".

Overgrootvader Hendrik Werk verkocht zijn poffertjeskraam in 1914 aan drie zonen: Nanno Klaas, Folkert en Klaas. Enigst dochter Trientje stond buitenspel bij de verkoop. Met hun ouders zetten zij de reis gezamenlijk voort, waarna "De Gebroeders" (zoals de drie broers hun zaak

ZUIDLAARDE MARKT

De vanouds bekende Poffertjes-, Wafels- en Oliebollen-bakkerij

van JAN WERK HUIZINGA

is weer gearriveerd. LET OP NAAM EN STANDPLAATS.

Alle dagen schitterende Muziek.

Poffertjes en Wafelen worden gebakken in Roomboter van de fabriek „Zuidlaren”.

HEDEN ZATERDAGAVOND OLIEBOLLEN.

Onder beleeftde aanbeveling: **Erven Werk Huizinga.**

Door Louwrens Werk geplaatste advertentie, 1928-1930, onbekende bron

noemden) en Trientje, allen vrijgezel, na het overlijden van hun ouders zelfstandig tot 1961 door bleven bakken en frituren.

De genealogie van de familie Werk is te vinden op:

<https://home.hccnet.nl/h.werk/Familie%20WERK.htm>

Zijn boek: *Groninger kermis, Werken op reis met gebakkramen (1850-1961)* verscheen in 2015 bij Free Musketeers, Zoetermeer.

Bronnen:

* AlleGroningers, www.allegroningers.nl, burgerlijke stand Groningen, huwelijksakten 1850, aktenummer 300.

* CBG, Centrum voor familiegeschiedenis, militaire stamboeken, Hendrik Werk, stamboeknummer 32908, op microfiche (tegenwoordig te raadplegen in het Nationaal Archief)

* Ringoir, H, *Vredesgarnizoen van 1715 tot 1795 en van 1815 tot 1940*, in de serie Bijdragen van de Sectie Militaire Geschiedenis, nr. 8, Den Haag, 1980.

* Werk, Henk, *Groninger kermis, Werken op reis met gebakkramen (1850-1961)*, Free Musketeers, Zoetermeer 2015.

* Wiel, Kees van der, *Leidse wevershuisjes*, Primavera Pers, Leiden 2001.

Werkgroep genealogie Katwijk

Door: Jan Sneijders, werkgroep genealogie Katwijks Museum

Genealogie, sibbekunde of stamboomonderzoek is een discipline van de geschiedkunde die zich bezighoudt met voorouderlijk onderzoek en de afstamming van een familie. Hiermee is eigenlijk in een zin gezegd waar de werkgroep genealogie van het Katwijks Museum zich mee bezig houdt. Om het wat eenvoudiger en beperkter te houden, de werkgroep houdt zich bezig met het in kaart brengen van alle in groot Katwijk (Katwijk, Valkenburg en Rijnsburg) geboren, gedoopte, gehuwde of overleden personen. Ook de familie van deze personen wordt geregistreerd.

In deze laatste zin schuilt het gevaar van de onbeperkte van de te verzamelen gegevens. Maar dat zien we als de vrijheid die de medewerkers hebben.

Om het op z 'n Kattuks te zeggen proberen wij een antwoord te vinden op de vraag "van wies is dat er ien".

Katwijkse bevolking in kaart

In de jaren 60 van de vorige eeuw is onder leiding van de heer J.P. van Brakel begonnen met het in kaart brengen van de Katwijkse bevolking. Bronnen hiervoor waren de doop en trouwboeken, weeshuisboeken, kerkboeken, lijsten van weerbare mannen en belastingboeken. Op deze manier zijn sommige families terug te leiden tot ca. 1500. Alle gevonden gegevens werden op indexkaartjes vastgelegd en gesorteerd in klappers gestopt.

Na de intrede van de computer werden in diverse genealogische programma's de gegevens overgenomen en uitgebreid met de gegevens uit de burgerlijke stand van de Gemeente Katwijk. Aangezien de toegang tot die gegevens door de wet beperkt wordt tot 100 jaar na geboorte, 75 jaar na huwelijk en 50 jaar na overlijden moeten, om actueel te blijven, veel gegevens uit open bronnen worden gehaald. Hierbij moet u denken aan overlijdensadvertenties, kerkbladen en dergelijke. Maar ook krijgen wij van bezoekers aanvullingen en correcties op hun eigen familie.

Tot ongeveer 2013 werkte ieder lid van de werkgroep in zijn eigen programma zijn eigen gegevens bij. Uitwisseling was slechts mogelijk door gegevens met elkaar te vergelijken en waar nodig over te nemen.

Sinds 2013 gebruikt de werkgroep het internetprogramma Webtrees. Het voordeel van dit programma is dat meerdere leden er tegelijkertijd thuis aan de database kunnen werken.

Alle gegevens worden gepubliceerd met in acht neming van de AVG. Inmiddels is er ook gestart met het invoeren van de gegevens van de Rijnsburgse en Valkenburgse families vanuit de kerkelijke registers en de burgerlijke stand.

Ook worden foto's van personen toegevoegd aan de gegevens. Veel van deze foto's vinden wij op de facebook pagina "Nostalgisch Katwijk".

De gegevens in onze database worden dagelijks uitgebreid en gecorrigeerd en bevat ongeveer 312.000 personen in 106.000 gezinnen.

Familiestambomen

De werkgroep heeft diverse malen medewerking verleend aan schrijvers van genealogische uitgaven zoals aan Bert Hogervorst die een serie boeken over de familie van Duijvenvoorde heeft uitgegeven.

Maar ook aan Willem van der Plas die het boek "op Zee Gebleven" heeft geschreven. In dit boek staan alle zeelieden die tussen 1918 en 2018 zijn uitgevaren maar niet zijn thuisgekomen.

Ook zijn er plannen in voorbereiding om in samenwerking met de bibliotheek Katwijk een stamboomcafe te organiseren. Maar als gevolg van de maatregelen van het RIVM zijn deze uitgesteld.

In wisselende samenstelling kunt u de werkgroep op maandagavond vinden in het souterrain van het museum waar zij beschikken over een mooie ruime kamer.

In verband met de maatregelen vanwege het coronavirus kunnen wij op dit moment niet op maandagavond bij elkaar komen. Wel kunt u onze website bezoeken op: <https://geneakatwijk.webtrees.net>

Of stuur ons een mail met uw genealogische vraag naar: genealogie@katwijksmuseum.nl.

Fouten in het doopboek van Katwijk

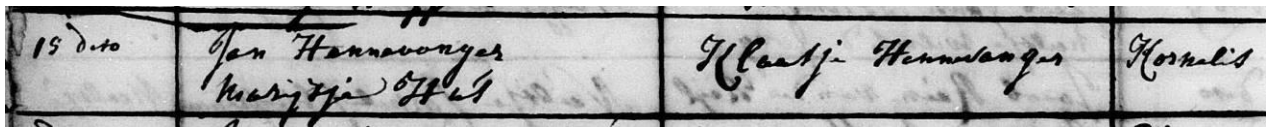
In het doopboek van Katwijk aan Zee 1720-1761 staat op 15 oktober 1747 de doopinschrijving van Kornelis, zoon van **Jan Hennevanger** en **Marijtje Hus**, doopgetuige Klaasje Hennevanger.

Wie kunnen deze Jan Hennevanger en Marijtje Hus zijn?

Jan Hennevanger is mogelijk gedoopt op 22-12-1720 te Noordwijk aan

Zee, zoon van Jan Hennevanger en Jannetje Vink.

Marijtje Hus is mogelijk gedoopt op 01-04-1714 te Katwijk aan Zee, dochter van **Jan Hus** en **Niesje Haasnoot**.

En hier ontstaat dus een probleem.

Een huwelijk tussen een Jan Hennevanger en Marijtje Hus is niet te vinden in Zuid-Holland. Nu is het mogelijk dat ze samen een kind krijgen, maar dan zou er in het doopboek vermeld zijn dat het een onecht kind betreft. En daar is hier geen sprake van.

Kijken we naar de doopgetuige **Klaasje (Klaartje) Hennevanger** dan ontdekken we dat er maar één persoon is die hiervoor in aanmerking kan komen. En dat is Klaartje Hennevanger, {1714-1791} de dochter van **Cornelis Hennevanger** en **Jannetje Vink**. Zij was gehuwd met **Clement den Hollander**.

Zij is ook de zus van Jan Hennevanger gehuwd met **Maritje Verheij**.

Klaartje Hennevanger is doopgetuige bij 3 van de 8 kinderen van Jan en Maritje.

We kunnen dus aannemen dat Kornelis de zoon is van Jan Hennevanger en Maritje Verheij.

Hoe zou deze fout ontstaan kunnen zijn?

De moeder van Maritje Verheij is **Adriaantje Hus**. Mogelijk heeft de predikant wat namen door elkaar gehaald bij de inschrijving in het doopboek.

Dit is slechts 1 van de voorbeelden van een foutieve inschrijving in de doopboeken van Katwijk.

Oude kerk, Katwijk aan Zee ca. 1915. Den Dulk (ELO)

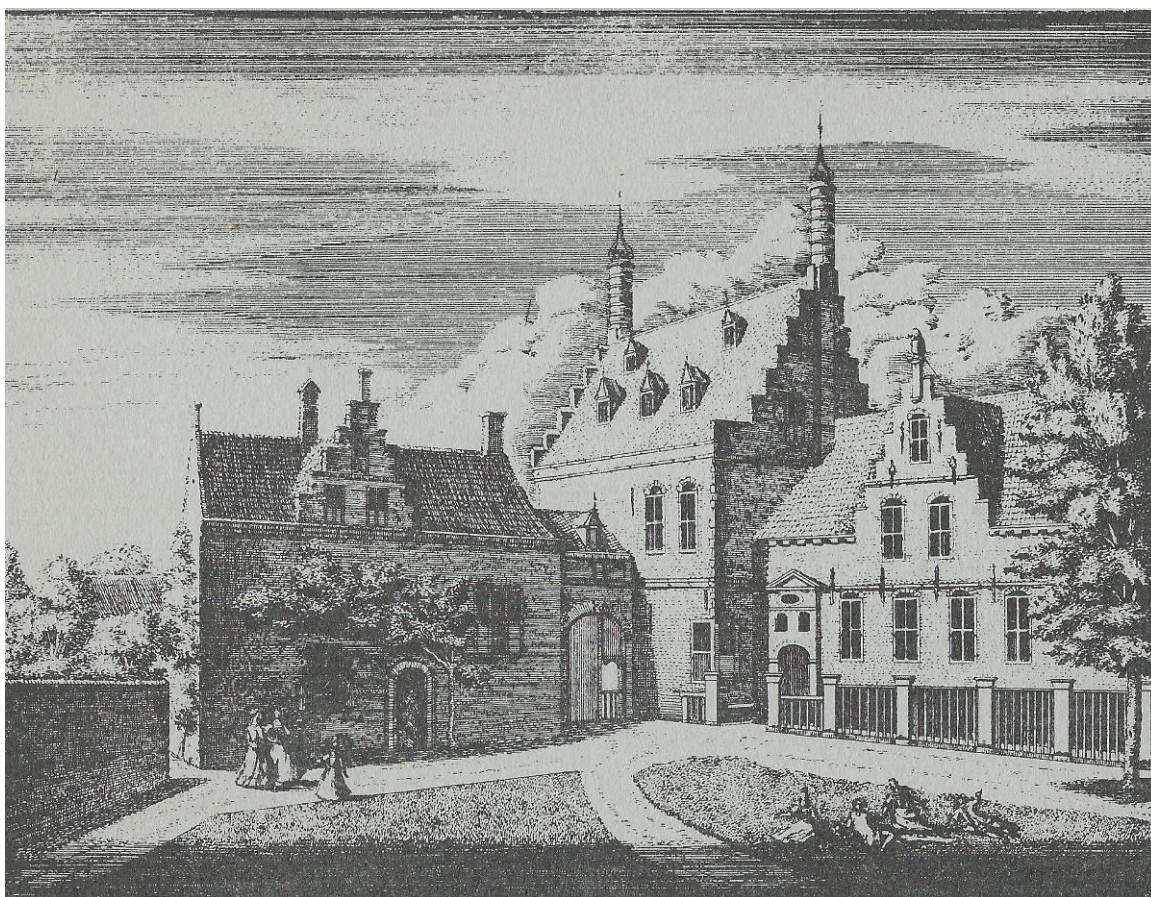
Vooraankondiging bronnenboek 26: Rijnsburg

Door: Jan Leeuwenhoek

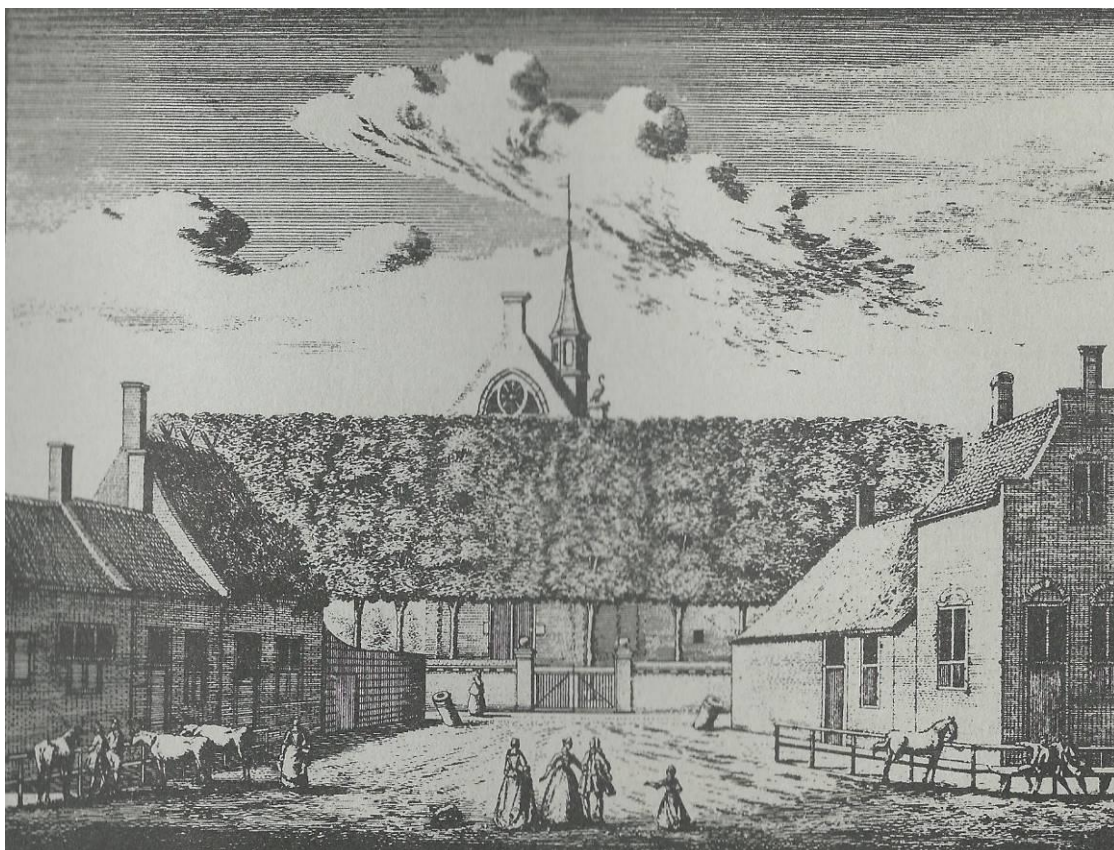
In de serie Genealogische Bronnen van de dorpen rondom Leiden is door de afdeling Rijnland eerder over Rijnsburg gepubliceerd. Dat betrof in deel 3 van de serie de gereformeerde dopen 1675-1812 en in deel 5 het begraafboek 1683-1726, de impost op begraven 1734-1805 en het register van overleden en aangegeven lijken 1806-1811. Er is nu een nieuwe uitgave in voorbereiding.

Ons lid Dick Boekee heeft destijds foto's gemaakt van de onderdelen van de kerkrekeningen waarin ontvangsten voor begraven zijn opgenomen in de periode 1581/1588-1678. Het gaat hier dus om een zeer oude bron die voor veel onderzoekers nieuwe gegevens zal opleveren. Zowel de fotokopieën als de transcriptie en de indexen zullen worden opgenomen. Dit wordt aangevuld met het grafstedenboek 1661-1742, waarover wel al eerder gegevens waren opgenomen in publicaties.

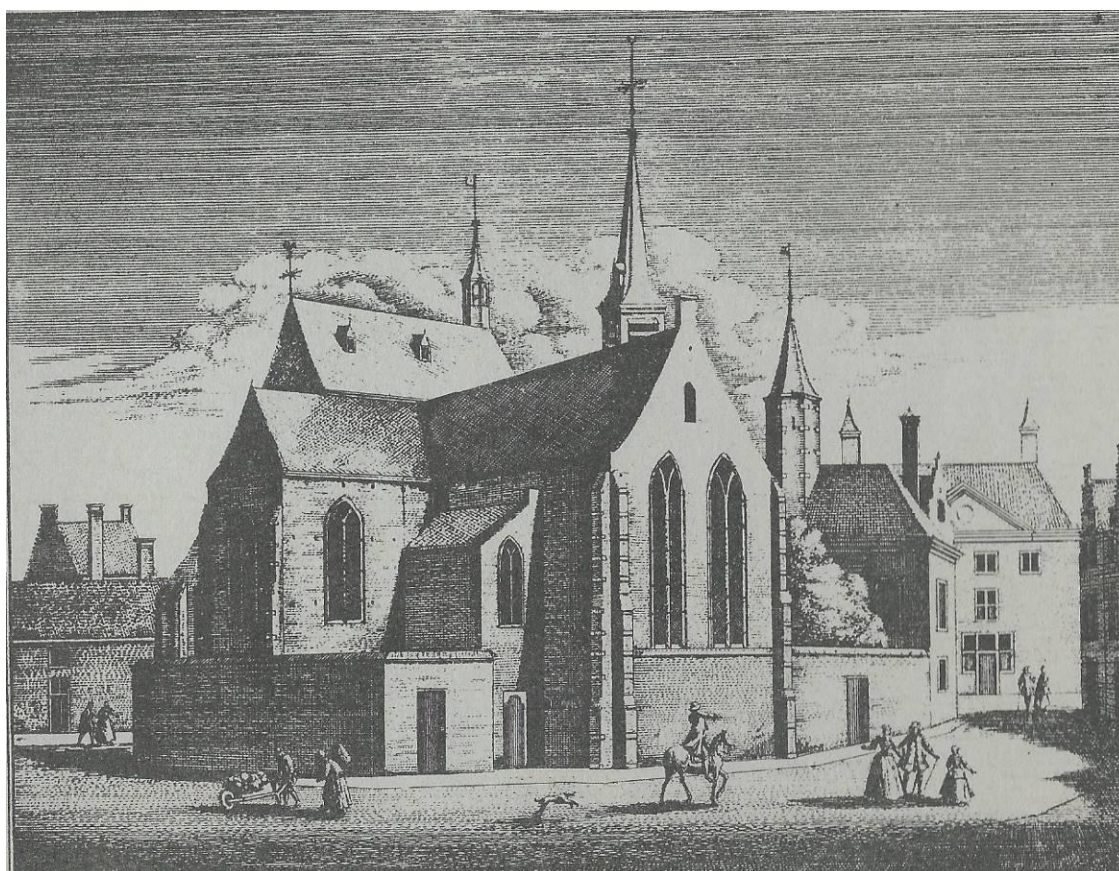
De planning is, dat deze uitgave eind 2020 zal verschijnen.

Het Hof tot Rhynsburg – Leonardus Schenk – 1732

Gesigt van de Kerk tot Leyderdorp – Leonardus Schenk - 1732

Gesigt van de Vrouwe Kerk – Leonardus Schenk- 1732

Wetenswaardigheden

Vaste rubrieken Gens Nostra digitaal

Gens Nostra, zoals wij die nu thuis ontvangen op papier, is niet meer compleet. Dit wordt in kleine letters aangegeven onder de inhoudsopgave 2020/4. De volledige versie is te vinden op de nieuwe website <https://ngvledenservice.nl/digitale-bladen/>.

Dat betekent dat de vaste rubrieken zoals boekrecencies, Vanalles en informatie over tijdschriften uit scherpe budgetbewaking alleen digitaal beschikbaar komen via de website. Daar kunt u de bladen van 2020 ook downloaden.

Het archief van Alphen aan den Rijn verhuist

De verhuizing van archief Alphen is momenteel in volle gang. Het nieuwe adres wordt de nieuwe Bibliotheek en Erfgoedcentrum aan de Aarkade.

Tijdens deze periode zal het archief waarschijnlijk twee weken gesloten zijn. Volgens planning zullen zij vanaf

15 september weer van start gaan op hun nieuwe locatie aan Aarkade 10.

<https://gemeentearchief.alphenaandenrijn.nl/>

Bewegend verleden

Op de website van het Leidsch Dagblad zijn oude beelden terug te zien over verschillende onderwerpen. Zo zijn er beelden van de grote stadhuisbrand in 1929, het dempen van de Langegracht in 1964, de Leidse kaasmarkt, een impressie van Leiden in 1931 en nog veel meer.

<https://www.leidschdagblad.nl/tag/bewegend-verleden>

Boek: Anthony Hallet. De geschiedenis van de koopman en zijn fonds

Anthony Hallet sterft op 15 september 1612 in Utrecht en laat een fortuin na om een Theologisch studentenfonds op te richten. Het studiefonds wordt opgericht in Leiden en vele bestuurders uit Leiden en Utrecht zullen een grote invloed hebben op deze geschiedenis. Lees nu de geschiedenis van koopmansgeslachten **Van der Muelen, Van Panhuys, De Malapert,**

Cunaeus, De Mamuchet en vele andere grote koopmansgeslachten! De auteurs schetsen de kleurrijke geschiedenis van het Anthony Hallet Fonds aan de hand van de notulen die bewaard zijn gebleven. Zij beschrijven het leven van Anthony Hallet, zijn erfenis en de oprichting van het Fonds in 1613. Door de loop van de jaren ontwikkelt het fonds een volstrekt eigengereide manier om los van de Kerk en de Universiteit zijn studenten te ondersteunen. Alle bestuursleden passeren de revue en met deze koopmanszonen, regenten en puissant rijke meecenaten wordt er een uniek “petite-histoire” beschreven. Zeker een interessant boek voor genealogen.

Het boek wordt uitgegeven door uitgeverij Ginkgo. Nu in de voorverkoop van 35,- voor 29,95. <https://hallet.nl/>

Boek: Heerlijkheden in Zuid-Holland

Naar aanleiding van het berichtje over de charters van Nieuwkoop in onze vorige aflevering belde dhr. Schutte. Hij zou nog graag meer aandacht voor het volgende boek.

Peter de Jong schreef twee jaar geleden een boek over heerlijkheden in Zuid-Holland na de Franse tijd. Het boek met de titel “Van macht naar folklore” gaat over de periode vanaf ongeveer 1800 tot heden. In die periode waren de heerlijkheden wel op hun retour maar de meeste dorpen hadden nog wel een heer, soms tot in de huidige tijd. Hij zocht dat uit voor alle 250 heerlijkheden van Aarlanderveen tot Zwijndrecht. Op een enkele uitzondering na is het gelukt om voor alle dorpen en buurtschappen die een heerlijkheid waren de opeenvolgende eigenaren van de titel op te sporen.

Het is een boek van 576 pagina's en 1300 afbeeldingen geworden. Het boek kost € 39,95 en is te bestellen bij de auteur p.dejong1@hetnet.nl

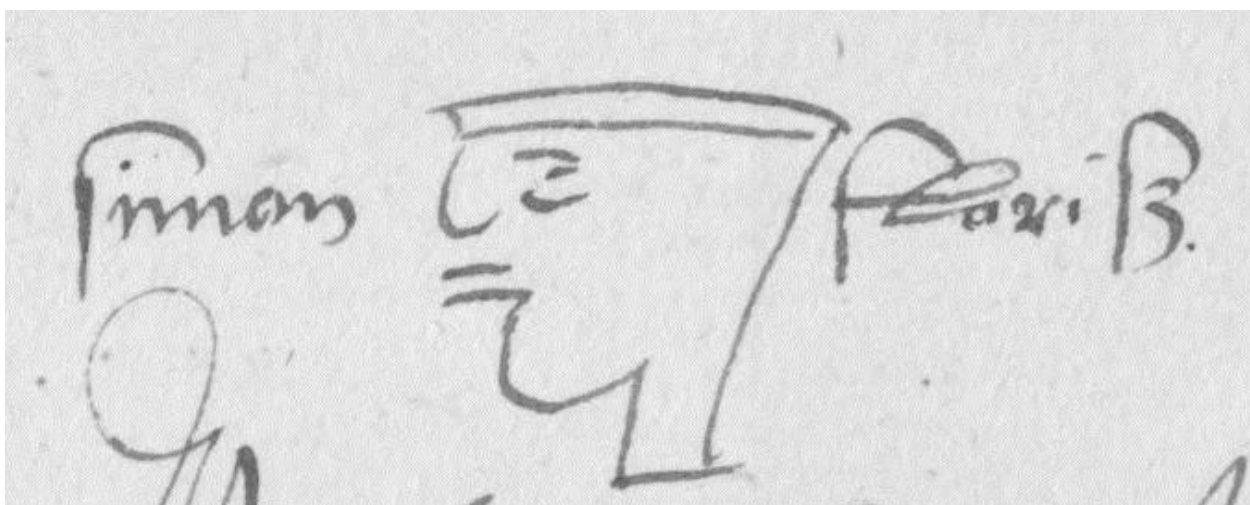
Wapenboeken van CBG naar KB

Het CBG|Centrum voor familiegeschiedenis heeft zo'n honderd wapenboeken in zijn bezit, waarvan er inmiddels dertien zijn gedigitaliseerd. De hele verzameling is onlangs officieel in permanente bruikleen gegeven aan de Koninklijke Bibliotheek (KB). De boeken kunnen

dan ook niet meer bij het CBG worden opgevraagd.

De wapenboeken worden momenteel in de KB-catalogus geregistreerd, en zijn dan ook tijdelijk niet meer in te zien. Op termijn kunnen ze op de studiezaal van de KB worden geraadpleegd. Vervolgens beslist de KB welke van de overige 87 wapenboeken voor digitalisering in aanmerking komen. De digitale afbeeldingen van de wapenboeken worden te zijner tijd op de websites van zowel de KB als het CBG geplaatst. Het gehele traject zal een aantal jaar in beslag nemen.

Handtekening met 'smiley' uit 1574

Was het een zelfportret, een verwijzing naar zijn achternaam, of gewoon een ludieke toevoeging? Kleermaker Simon Floriszoon uit Koudekerk ondertekende in 1574 voor het eerst belangrijke documenten niet alleen met zijn naam, hij tekende er ook een gezicht bij. Op het archief Leiden en omstreken ontdekten zij deze bijzondere handtekening met een 'smiley' in de notariële archieven.

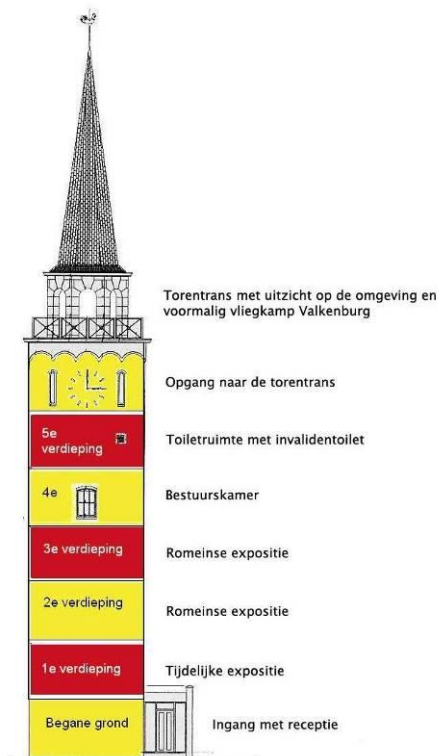
Het notarieel archief uit de periode 1564 – 1811 is voor stamboomonderzoek een geweldige bron van informatie. Daarbij zitten soms hele bijzondere exemplaren, zoals die van Simon Florisz. uit Koudekerk. Simon Florisz. heeft zijn gehele leven in Koudekerk gewoond. Hij was kleermaker van beroep en getrouwd met Dircgen Adriaensdr. Na haar overlijden in 1616 werd hun boedel door notaris Van Sijp geïventariseerd. Daaruit blijkt dat Simon niet bepaald armlastig was.

<https://www.erfgoedleiden.nl/nieuws/vondst-van-de-week/1188-vvdw-een-handtekening-met-smoel>

Torenmuseum Valkenburg

Op twee etages in het museum is een permanente tentoonstelling gewijd aan de Romeinse geschiedenis van Valkenburg.

Een etage besteedt in het bijzonder aandacht aan het castellum en zijn betekenis. De tentoonstelling op de andere verdieping belicht meer het dagelijkse leven in de omgeving. Op de vierde verdieping van het museum is een expositie te zien over de Tweede Wereldoorlog. De meidagen van 1940 zijn voor Valkenburg rampzalig geweest. De eerste verdieping van het museum is de verdieping voor de wisselexposities. De toren is voorzien van een lift en vanaf de trans heeft u een mooi uitzicht op de wijde omgeving en de oude dorpskern.

http://www.oudvalkenburgzh.nl/vov_J35/index.php/torenmuseum

Het museum is gevestigd op Castellumplein 1a te Valkenburg.

Het is geopend op **zaterdagmiddag van 13.00 uur tot 16.00 uur en verder op afspraak**. Tel. 071-4075460 .

De toegangsprijs bedraagt € 1,20. Kinderen tot 13 jaar gratis.

Nieuwe artikelen op website Rijnlandse geschiedenis

Op de website van Rijnlandse geschiedenis verschijnen steeds meer interessante artikelen. Onlangs zijn toegevoegd:

- **Leidse zoutzieders en hun keetmeyden verdienen een goed belegde boterham aan het Katwijks Noordzeewater**

Overzicht van de geschiedenis van het produceren van zout in Leiden van de late 16de eeuw tot 1951 waarbij het zeewater van Katwijk een belangrijke rol speelt. Door Trudo Bosch.

- **Wij slaan er de pezen en boeten het net**

Als vroeger de vissersvloot vijf of zes dagen op zee de thuishaven aandeed, dan moesten de netten waarmee gevist was, altijd nagezien worden en viel er bijna altijd wel iets te repareren. Over deze werkzaamheden van de Katwijkse nettenboetsters, de soms harde omstandigheden waaronder gewerkt moest worden, maar

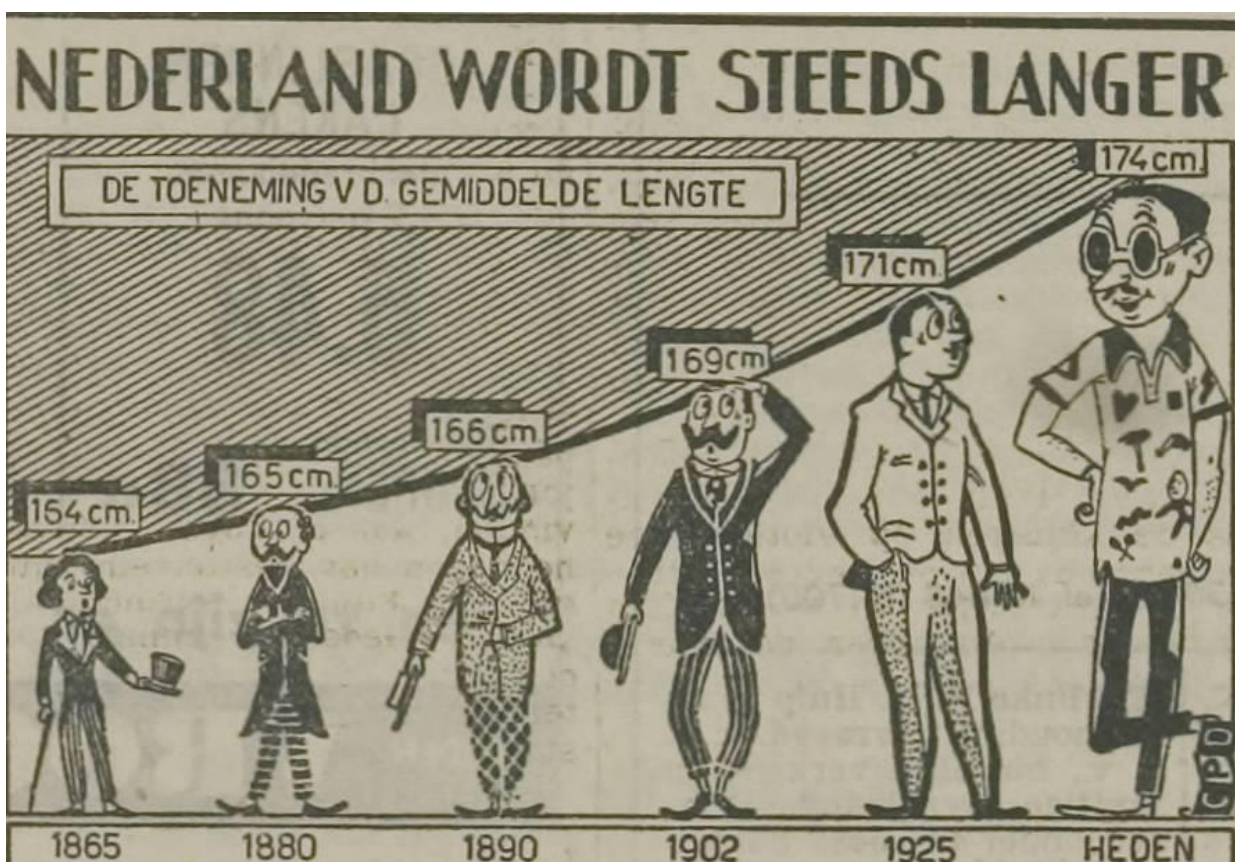
ook over de saamhorigheid en gezelligheid gaat het artikel van Lies van Beelen.

- **Interview met Jasper de Bruin.**

Romeins Valkenburg: “Veel grootser dan gedacht”

Vondstmateriaal van opgravingen vanaf het einde van de Tweede Wereldoorlog, maar ook uit de jaren '80 en '90 van de vorige eeuw wacht nog steeds op wetenschappelijke publicatie en interpretatie. Jasper de Bruin verwacht meer informatie over het castellum van Valkenburg evenals over de vicus: “Nergens in het voormalige Romeinse rijk is zo'n mooi bewaard castellum uit de vroege periode opgegraven als in Valkenburg.” Ook de opgravingen op het voormalig vliegveld Valkenburg zullen nog heel veel interessants opleveren; misschien een havenfront? In het Rijksmuseum voor Oudheden heeft hij de tentoonstelling *Romeinen langs de Rijn* ingericht. Daar is veel moois uit Romeins Valkenburg te zien.

Website: <https://www.rijnlandgeschiedenis.nl/>

Leidse Courant 24-7-1953

Publicaties van de afdeling

De kwartierstatenboeken bieden wij momenteel aan voor de prijs van € 5,- per deel en €10,- voor 3 delen. Deel 1 en 2 zijn uitverkocht, maar voor leden via de website RYN.ngv-afdelingen.nl/ beschikbaar.

Deze boeken, maar ook onderstaande bronnenboeken, kunt u bestellen bij onze penningmeester, dhr. C.J. van den Hoek, Koraalzwam 58, 2403 SM, Alphen aan den Rijn (graag eerst tel. contact 0172-438964). Hij kan ze ook voor u meenemen naar een afdelingsavond. Voor de verzending per post dient U dan € 5,- extra over te maken op banknr. NL73 INGB 0589 6198 02 t.n.v. NGV te Bunnik. Bij de omschrijving altijd toevoegen: **t.n.v. Afd. Rijnland**, de gewenste boeken en uw adres.

Kwartierstaten en stamreeksen 'Onze voorouders'

Deel III, uitgave 1998. Het gaat hier om 8 kwartierstaten (van den Bosch – Oudshoorn / van der Hart - Van Houten / Hensing – Koree / Prins – Swank / Roest – Barendregt / Stiva – Schön / Verhoog – Vlasveld / van Waanen – Bazet), 6 stamreeksen (Brummelkamp / Coloos / de Graaff / van Iterson / Knotter / Peet), 6 aanvullingen (Blijleven – Roodenburg / van Egmond – Labree / van Eyk- Blok / van Nimwegen – Mulder / Regeer – van Klaveren / Snels – Alblas). Het boek is ruim voorzien van illustraties.

Deel IV, uitgave 2001, 422 pag. Het bevat 8 kwartierstaten (Van Bronswijk – Brüne / Dewald – Kruis / Herrewijn – van der Maan / Hogervorst – Bierhoff / Kriek – De Wilt / Kruit – Hoogervorst / Selier – Plug / Slof – Zwanenburg), 4 stamreeksen (Boeke / Herrewijn / van der Klaauw / van Poelgeest) en bevat ruim 70 illustraties.

Deel V, uitgave 2007, 460 pag. Het boek bevat 9 kwartierstaten (Beurze-Kriek, Boot-Leliveld / van Eendenburg-Petrejus / van de Geer-van Sante / Heemskerk-Popp / Kleinegris-Kuijper / Koolwijk-van der Waag / Spoelstra-Wilke / Wolff-Pollmann), 3 stamreeksen (Claverweijde / Kruit / Lacourt), 2 aanvullingen op eerdere publicaties, n.l. Kriek - De Wilt / Verbout – Wamsteeker en bevat veel illustraties.

Bronnenuitgaven

De prijs van de delen 1, 2 en 15 voor € 7.50 per stuk, maar per 2 delen voor € 10,-.

Deel 10, 11, 14 en 17 zijn € 10,- per stuk. De prijs van uitgaven 16, 18 en 21 is € 13,50, deel 19 kost € 12,50 en de prijs voor deel 22 is €18,50.

Wilt u de zending per post ontvangen dan dient u € 5,- extra over te maken op banknr. NL73 INGB 0589 6198 02.

Enkele bronnenboeken zijn nu ook via de website beschikbaar

De delen 1 t/m 11, 13, 15 en 20 zijn voor leden ook digitaal beschikbaar via onze website RYN.ngv-afdelingen.nl/.

1. Voorschoten	5. Rijnsburg	9. Valkenburg	15. Warmond
2. Oegstgeest	6. Lisse	10. Lisse	20. Noordwijkerhout
3. Rijnsburg	7. Voorschoten	11. Voorschoten	
4. Zoeterwoude	8. Oegstgeest	13. Sassenheim	

Deel 1. / Voorschoten, gereformeerd, ondertrouw en trouw, 1621 – 1805.

Uitgave 1995; 180 pag.; bewerking door de heer C.W. Delforterie.

Deel 2. / Oegstgeest, gereformeerd, ondertrouw en trouw, 1645 – 1811.

Uitgave 1995; bewerking door de heer J. van Egmond.

Deel 10. / Lisse, parochianen van Sint Agatha 1813 – 1903.

Uitgave 200; 300 pag.; bewerking door archiefgroep St. Agathaparochie en redactie bronnen. Dit boek is een vervolg op deel 6 'Lisse, parochianen van Sint Agatha 1687 – 1812'. Naast de gegevens betreffende doop, trouw en begraven zijn ook de gegevens van geboorte en overlijden verwerkt, zo ook over echtscheiding, eerste Heilige communie en allerlei andere (kerkelijke) zaken.

Deel 11. / Voorschoten, gereformeerd, lidmaten (ca. 1621 – 1833), ontvan-gen akten van indemniteit (1731 – 1803) en afgegeven akten van indemniteit (1797 – 1809).

Uitgave 2008, 175 pag.; bewerking door de heer C.W. Delforterie.

Het boek bevat naast een aantal lidmatenlijsten, ook nieuwe en vertrokken lidmaten en data waarop mensen door belijdenis volwaardig lid werden. Het boek bevat naast aantekeningen betreffende 4200 namen van personen, indexen op voornamen, achternamen en patroniemen, aardrijkskundige namen, huis- en veldnamen, beroepen, functies etc.

Deel 14. / Sassenheim, RK parochie St. Pancratius, DTB (1812 – 1912);

Uitgave 2013; 229 pag.; bewerking door mevr. E. Keus. Historisch overzicht: Aad van der Geest. Deel 14 bevat alleen r.k. personen die in Sassenheim hebben gewoond. De gegevens zijn afkomstig van DTB-boeken aanwezig in het archief van St. Pancratius te Sassenheim.

Deel 16. / Lisse, gereformeerd DTB (1620 - ca. 1810)

Uitgave 2014; 318 pag.; bewerking door mevr. E. Keus. Historisch overzicht: Aad van der Geest. De doopinschrijvingen lopen van 1620 tot 1811, de trouwinschrijvingen van 1620 tot 1809. Hieraan toegevoegd zijn nog de begravingen, merendeels r.k., in en rondom de kerk over de periode 1747 tot 1833. De rooms-katholieken hadden geen eigen kerkhof.

Deel 17. / Sassenheim, gereformeerd DTB (1661-1883)

Uitgave 2014; 174 pag.; bewerking door mevr. E. Keus. Historisch overzicht: Aad van der Geest. De gereformeerde kerk uit die periode is de voorloper van wat na 1814 de Hervormde kerk zou gaan heten. De doopinschrijvingen lopen van 1661 tot 1883, evenals de (onder) trouwinschrijvingen. Hieraan toegevoegd zijn de overlijdensgegevens over de periode 1722 tot 1960.

Deel 18. / Oegstgeest, rk dopen (1679 – 1812) en gereformeerd DTB (1626 – 1812), met hiaat 1648 – 1661).

Uitgave 2014; 265 pag.; bewerking door mevr. E. Keus. Historisch overzicht: Aad van der Geest. De gereformeerde kerk uit die periode is de voorloper van wat na 1814 de Hervormde kerk zou gaan heten. De bewerkte gegevens vormen een waardevolle aanvulling op eerder verschenen delen 2 en 8.

Deel 19. / Noordwijkerhout en de Zilk I. Parochie St Victor, rk 1678-1812) en Nederduitsgereformeerd 1636-1812.

Uitgave 2015. Bewerking door mevr. E. Keus. Dit deel bevat r.k. doopgegevens (1678-1812) en trouwgegevens 1691-1812 / Nederduitsgereformeerde doopgegevens 1636-1812 en de trouwgegevens 1682-1812. Om de DTB-gegevens compleet te maken zijn tevens opgenomen de katholieke ingezetenen van De Zilk, gedoopt in Hillegom of Vogelenzang

1683-1812, dan wel aldaar getrouwd.

Deel 21. / Koudekerk aan den Rijn. De Brugkerk, van Nederduits-Gereformeerd tot Nederduits-Hervormd.

Uitgave 2016. Bewerking door mevr. E. Keus. Het boek bevat de doopgegevens van 1624 tot 1812, huwelijken van 1624 tot 1798 en het register van begraven van 1781 tot 1820 aangevuld met de overlijdensregisters van 1685 tot 1812.

Deel 22. / Hillegom. St. Maartenskerk.

Uitgave 2016; 430 pag.; bewerking door mevr. E. Keus. Alphons Maas van 'de Stichting Vrienden van Oud Hillegom' schreef de inleiding. Deze uitgave bevat de bewerking van de DTB-registers van Hillegom van vóór 1815. Zowel de Rooms-Katholieke als de Nederduits-Gereformeerde/ Hervormde gegevens zijn hierin opgenomen. Dit deel bevat ook informatie die niet aanwezig is bij ELO.

Deel 23. / Hazerswoude, dorp en Rijndijk. Dopen;

Deel 24. / Hazerswoude, dorp en Rijndijk. Trouwen;

Deel 25. / Hazerswoude, dorp en Rijndijk. Begraven;

Uitgave juni 2018; 1369 pag.; bewerking door mevr. E. Keus.

Bovengenoemde drie delen vormen één publicatie. Het bevat alle bewaard gebleven registers van Hazerswoude (RK: dopen 1705-1738; trouwen 1748-1811 (H. Michael); dopen 1797-1811 (H. Engelbewaarders); Remonstranten: dopen 1664-1811; Gereformeerd: dopen 1621-1811, trouwen 1620-1643 en 1670-1885; Hervormd: dopen 1792-1812, trouwen 1643-1670; Kinderen geboren in Hazerswoude doch Nederduits gereformeerd gedoopt in Koudekerk: 1776-1812;

Begraven: Gaardersarchieven 1719-1805; gemeentelijke overlijdensregister 1806-1811; Nederduits-gereformeerd begraafregister 1652-1693.

De omvang van deze publicatie heeft geleid tot de beslissing de overzichten in principe alleen **digitaal** ter beschikking te stellen. Er is een zeer beperkt aantal in boekvorm gemaakt. De drie delen tesamen kosten € 65,00. U kunt dit, in overleg, afhalen bij de penningmeester of op een van de afdelingsavonden in het voorjaar. De digitale versie op een USB-stick is verkrijgbaar voor €12,50 bij de penningmeester Cees-Jan van den Hoek en bij het Historisch Museum Hazerswoude (Dorpsstraat 66, 2391 BK Hazerswoude).

Redactie afdelingsblad - Statuut

Redactie / lay-out / scans c.a.: mw. Ank Poland

1. De redactie publiceert graag artikelen van onze leden.
2. De redactie houdt zich het recht voor artikelen te weigeren, in te korten of aan te passen, dit in overleg met de afzender.
3. De redactie is niet verantwoordelijk voor artikelen op naam.
4. Publicering vindt z.s.m. plaats. Tijdsgebonden informatie heeft voorrang.
5. Publicaties in dit blad mogen worden gekopieerd, mits met bronvermelding en onder toezending van een presentexemplaar.
6. Uw bijdrage in de vorm van archiefvondsten c.a. zijn zeker welkom.
7. De **sluitingsdatum** inzenden van kopij voor nr. 75 is 16 december 2020.
8. De kopij, bij voorkeur als bijlage per e-mail naar ank.poland@xs4all.nl

Bestuur van afdeling Rijnland

Voorzitter ad-interim / afgevaardigde alg. ledenvergadering:

Dhr. A. Stikkelorum, van Hogendorpweg 22, 2253 VW Voorschoten ☎ 071 – 576 4355
E-mail: voorzitter-ryn@ngv.nl

Vice-voorzitter / Plv. afgevaardigde alg. ledenvergadering:

Dhr. D.M. Roest, Ridderhoflaan 35, 2396 CJ Koudekerk a/d Rijn ☎ 071 – 889 2354
E-mail: mauring@gmail.com

1^e secretaris: Plv. afgevaardigde alg. ledenvergadering:

Dhr. R. van der Hulst, Aziëlaan 117, 2408 HZ Alphen a/d Rijn ☎ 06 – 22 608 018
E-mail: secretaris-ryn@ngv.nl

2^e secretaris:

Dhr. A.J. Plantinga, Vronkenlaan 26, 2352 EP Leiderdorp ☎ 071 – 541 0572
E-mail: ajplantinga@ziggo.nl

Penningmeester:

Dhr. C.J. van den Hoek, Koraalzwam 58, 2403 SM Alphen a/d Rijn ☎ 0172 – 438964
E-mail: penningmeester-RYN@ngv.nl

Bank NL73 INGB 0589 6198 02 t.n.v. NGV te Bunnik.

(Bij omschrijving altijd toevoegen: **t.n.v. Afd. Rijnland**)

Bestuurslid / PR:

Mw. S.G. Visscher, Noachstraat 68, 2324 LT Leiden ☎ 071 – 576 6395
E-mail: nieuwsredacteur-RYN@ngv.nl

Bestuurslid:

Dhr. G.J. Leeuwenhoek, Morsstraat 15, 2312 BK Leiden ☎ 071 – 512 1374
E-mail: janleeuwenhoek@gmail.com

Bestuurslid / eindredactie mededelingenblad:

Mw. A.C. Poland, Jean Pesijnhof 10, 2311 SM Leiden ☎ 071 – 514 0016
E-mail: ank.poland@xs4all.nl

Redactie mededelingenblad Rijnland

Mw. A.C. Poland ☎ 071-5140016
E-mail: ank.poland@xs4all.nl

Mw. M.J. Snels

E-mail: snelseyk@hetnet.nl

Dhr. G. J. Leeuwenhoek

Redactie Bronnenboeken

Mw. J. Bos-Bliek

E-mail: anneke.bliek.boskoop@hetnet.nl

Dhr. J. van Egmond

E-mail: jvanegmond@casema.nl

Webredactie: Mw. S.G. Visscher, mw. M.J. Snels, mw. A.C. Poland

Colofon: Dit blad verschijnt drie à vier keer per jaar en is een uitgave van afdeling Rijnland van de Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV).

Omslag blad: De ondergrond wordt gevormd door een kaart van het Hoogheemraadschap van Rijnland. De kaart is samengesteld door Floris Balthasars in 1615 en verscheen in 1615 in boekvorm en als wandkaart (165 x 162 cm).

© 2020 – overname van artikelen en teksten is slechts toegestaan onder nadrukkelijke verwijzing naar dit blad en met vermelding van de auteur.

Homepage van de afdeling: RYN.ngv-afdelingen.nl/

Voor nadere informatie de website van de NGV: <https://www.ngv.nl/>

Oplage 500 exemplaren

Drukkerij van der Linden, Leiden

Afzender:
NGV afd. Rijnland
secr. Aziëlaan 117
NL 2408 HZ
Alphen aan den Rijn

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

